

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
EDUKOLOGIJOS FAKULTETAS
EDUKOLOGIJOS KATEDRA

Ernesta Mikšienė

Edukologijos magistrantūros studentė

**IKIMOKYKLINĖS ĮSTAIGOS PEDAGOGŲ PROFESINIŲ
KOMPETENCIJŲ RAIŠKA ORIENTUOJANTIS Į TĖVŲ
POREIKIUS**

Magistro darbas

Mokslinis vadovas
Doc.dr.R.Paulauskas

Šiauliai, 2010 m.

Darbas originalus.....Ernesta Mikšienė

SANTRAUKA

Ernesta Mikšinė. IKIMOKYKLINĖS ĮSTAIGOS PEDAGOGŲ PROFESINIŲ KOMPETENCIJŲ RAIŠKA ORIENTUOJANTIS Į TĖVŲ POREIKIUS. Edukologijos magistro darbas/ darbo vadovas doc.dr. Rolandas Paulauskas.

Šiuolaikinės ikimokyklinės įstaigos turi dvejopą paskirtį – talkinti šeimai ugdat ikimokyklinio amžiaus vaiką ir bendradarbiauti su šeima ugdat vaiką darželyje. Įvairios švietimo institucijos turi atitikti tiek ugdytinių, tiek jų tėvų poreikius. Vaikų darželis suvokiamas tiek kaip vaikų ugdymo, tiek kaip pagalbos, derinant darbo bei šeimos pareigas įstaiga. Tačiau realios įstaigų vadybos problemos, kurios padėtų tenkinti tėvų poreikius sparčiai besikeičiančioje aplinkoje, vis dar atsilieka nuo keliamų poreikių. Pedagogų kompetencijos ne visada atitinka tėvų poreikius.

Tyrimo objektas: pedagogų kompetencijų raiška tenkinant tėvų poreikius.

Tyrimo tikslas – ištirti ir įvertinti tėvų, auginančių ikimokyklinio amžiaus vaikus poreikius bei įvertinti pedagogų kompetencijų raišką juos tenkinant.

Šiame darbe Mokslinės literatūros analizės pagrindu tiriamas sisteminis požiūris į ikimokyklinio amžiaus vaikus auginančių tėvų poreikių specifiką, bei galimybę juos tenkinti ikimokyklinio ugdymo įstaigoje. Anketinės apklausos pagalba siekiama išsiaiškinti pagrindinius tėvų, auginančių ikimokyklinio amžiaus vaikus, poreikius ir jų patenkinimą ikimokyklinėje ugdymo įstaigoje.

Gauti rezultatai parodė, kad jog tėvų švietimas ikimokyklinio ugdymo įstaigose yra nepakankamas. Tėvams nevisada suteikiama kvalifikuota pagalba ugdymo klausimais. Pedagogams trūksta kompetencijos įtraukiant tėvus į darželio valdymą, vaikų ugdymo procesą; nors ikimokyklinio ugdymo programose numatytas bendradarbiavimas su tėvais, tačiau aktyvus tėvų įsijungimas į ugdomąsias veiklas būnant ne stebėtojais, o dalyviais, aptariant ir vertinant vaiko pasiekimus, individualius vaiko ugdymo tikslus yra retas. Didelė problema šeimų ir institucijų ritmų nesutapimai. Tyrimas parodė, kad tėvai susiduria su problema, kai negali laiku atvesti ar pasiimti vaiko, dėl savo užimtumo negali padalyvauti ikimokyklinės įstaigos veiklose. Lankstesni darželių darbo grafikai, prailginto buvimo, savaitgalinių grupių kūrimas leistų tėvams būti užtikrintiems vaikų saugumu, jų ugdymu jiems dirbant, taip pat aktyviau dalyvauti darbo rinkoje.

Pateikiamos rekomendacijos ikimokyklinių įstaigų vadovams bei pedagogams, apie kintančius socialinius poreikius susijusius su ikimokyklinės įstaigos funkcijomis, kurios padėtų optimizuoti ikimokyklinių įstaigų veiklą.

SUMMARY

Ernesta Mikšienė. Pre-school teacher's professional body competencies focusing on the expression of parents' needs. Educology master's work. Supervisor doc. dr. Rolandas Paulauskas.

Modern pre-school institutions has a dual purpose - to assist family of pre-school age children and to cooperate with the family raising a child kindergarten. Various educational institutions must comply with both CSPE and their parents' needs. Kindergarten is perceived both as child-raising, both as a background, combining work and family responsibilities office. But the real problem of institution management, who might help parents to meet the needs of a rapidly changing environment, is still lagging behind the needs arising.

The object of investigation: optimization of pre-school teachers work to meet the parents needs.

Purpose of the study - to examine and assess the parents, who have pre-school children's, needs and opportunities to meet them for pre-school, optimizing teaching activities.

In this paper analyzes the literature studied in a systematic approach to preschool children specific needs of parents, and the opportunity to meet them for pre-school. Questionnaire intended to help find the main needs of parents, who have pre-school age children, needs and satisfaction of pre-school education.

The results obtained showed that parental education in pre-school educational institutions is insufficient. Parents are not always given qualified support concerning education issues. Teachers lack the competence to include parents in the management of the nursery, children's educational process, while pre-school programs include cooperation with parents. Parents active intervention in to educational activities, not as observers but participants in the discussion and evaluation of child outcomes, discuss the individual child's educational goals are rare. A major problem is families and institutions rhythms discrepancy. The study showed that parents are faced with the problem, when it is not time to bring and pick up a child on time due to employment, parents can not participate in pre-school activities. Kindergartens flexible work schedules, extended stay, a weekend groups. It would allow parents to be sure for child safety, their education while parents are engaged, as well as parents participation in the labor market.

The recommendations for pre-school leaders and educators, about the changing social needs related to pre-school institution functions to help optimize the pre-school activities.

TURINYS

ĮVADAS	7
1. TEORINIAI IKIMOKYKLINĖS ĮSTAIGOS PEDAGOGŲ PROFESINIŲ KOMPETENCIJŲ RAIŠKOS ASPEKTAI ORIENTUOJANTIS Į TĖVŲ POREIKIUS	11
1.1. Užsienio šalių patirtis tenkinant tėvų poreikius ikimokyklinėse įstaigose	11
1.3. Ikimokyklinio ugdymo pedagogų kompetencijų apibrėžtis	13
1.4. Tėvų poreikių klasifikacija	16
2. TĖVŲ POREIKIŲ TENKINIMAS ĮVAIRIOSE IKIMOKYKLINIO UGDYMO SISTEMOSE. 25	
2.1. Švietimo vadybos dokumentų reglamentuojančių tėvų poreikių tenkinimą ikimokyklinėje įstaigoje apžvalga	25
2.1. Tėvų poreikių tenkinimas įvairių ikimokyklinio ugdymo programų kontekste	28
3. TĖVŲ POREIKIŲ TENKINIMO IKIMOKYKLINĖJE ĮSTAIGOJE EMPYRINIS TYRIMAS 35	
3.1. Tyrimo metodika ir organizavimas.....	35
3.2. Tyrimo rezultatų analizė.....	36
3.2.1. Tėvų poreikiai vaikų auklėjimui.....	38
3.2.2. Tėvų poreikiai vaikų lavinimui.....	40
3.2.3. Globos poreikio tenkinimas.....	43
3.2.4. Tėvų dalyvavimas įstaigos veikloje.....	46
3.2.5. papildomų tėvų poreikių tenkinimas	53
IŠVADOS	58
REKOMENDACIJOS	59
LITERATŪRA	60
PRIEDAI	65

IVADAS

Šiandienos ikimokyklinių institucijų veikla plečiasi tiek turinio, tiek funkcinė prasme: ikimokyklinis ugdymas glaudžiai siejasi su socialiniais bei ekonominiais procesais visuomenėje, o tai reikalauja naujų ugdymo programų, formų ir metodų, atitinkančių tiek vaikų, tiek visuomenės, tiek tėvų lūkesčius. Šiuolaikinės ikimokyklinės įstaigos pagrindinė funkcija - būti tokia ankstyvosios ikimokyklinės vaikystės įstaiga, kur būtų užtikrinamas kokybiškas vaiko, kaip žmogaus ir naujo pasaulio piliečio ugdymas. Siekiant tinkamai vykdyti šią funkciją, reikia tobulinti ikimokyklinių įstaigų vadybą, skatinti pedagogų kompetencijų plėtrą. Ikimokyklinės įstaigos vadyba – tai ypatinga profesinės veiklos rūšis, kuria siekiama optimalių rezultatų racionaliai panaudojant materialinius, žmogiškuosius bei finansinius išteklius, taikant įvairius principus bei funkcijas. Mokslinėje literatūroje teigiama, kad ugdymo proceso sėkmė priklauso nuo trijų šalių bendradarbiavimo: vaiko, pedagogų ir tėvų. Vis daugiau kalbama, kad ugdymo įstaigos turėtų tapti atviros tėvams bei visuomenei. Siekiama, kad tėvai aktyviai dalyvautų ugdymo veikloje, tačiau tai kartu įpareigoja švietimo įstaigų vadovus bei pedagogus optimizuoti įstaigų veiklą atsižvelgiant į šalių dalyvaujančių švietimo veikloje poreikius. Tai skatina atkreipti dėmesį į šiuolaikinės ikimokyklinio ugdymo įstaigas, siekiant išsiaiškinti klientų t.y. vaikų ir tėvų poreikius, siekiant teikti kokybiškas vaikų švietimo, globos bei priežiūros paslaugas. Itin svarbu tampa tai, kaip pedagogas geba įgytą kvalifikaciją realizuoti veikloje, remiantis asmeninėmis savybėmis, požiūriu ir vertybėmis, t.y. kaip pedagogų kompetencijos reiškiasi jo veikloje.

Temos aktualumas. XXI amžiaus Lietuvoje sparčiai besikeičianti ekonominė, socialinė situacija kelia naujus uždavinius ir ikimokykliniam švietimui. Pasak J. Litvinienės (2002), šiandieninės ikimokyklinės įstaigos turi dvejopą paskirtį – talkinti šeimai ugdant ikimokyklinio amžiaus vaiką ir bendradarbiauti su šeima ugdant vaiką darželyje. Įvairios švietimo institucijos turi atitikti tiek ugdytinių, tiek jų tėvų poreikius. Beje tėvų poreikiai, norai ir pageidavimai, kaip turi būti ugdomi vaikai, taip pat kinta tiek turiniu, tiek forma, nes keičiasi tėvų užimtumas, darbo rinkos specifika ir pats šeimos modelis. Vaikų darželis suvokiamas tiek kaip vaikų ugdymo, tiek kaip pagalbos, derinant darbo bei šeimos pareigas įstaiga. Remiantis statistika galima pastebėti, jog vis daugiau tėvų, rūpindamiesi vaiko ateitimi, stengiasi leisti vaikus į tas ikimokyklines įstaigas, kuriose diegiami netradiciniai ugdymo metodai, siūlomi nauji veiklos modeliai, teikiama pagalba juos realizuojant. Norint patenkinti šiuos tėvų poreikius reikalinga pedagoginių inovacijų sklaida,

ugdymo įstaigų tobulinimo būtinybė. Pedagogų kompetencijos tampa itin svarbiu veiksmu renkantis ikimokyklinio ugdymo įstaigą.

Problema: sparčiai besikeičiančioje visuomenėje kinta ir pedagogų vaidmuo. Jis tampa svarbiu asmeniu ne tik perteikiant žinias, bet ir pagalbininku, bei paslaugos teikėju šeimoms. Pedagogų kompetencijos turėtų keistis taip, kad atitiktų naujas socialines sąlygas, vaikų bei tėvų poreikius

Tyrimo objektas: pedagogų kompetencijų raiška tenkinant tėvų poreikius

Hipotezė: tėvų, auginančių ikimokyklinio amžiaus vaikus, poreikiai nėra pakankamai patenkinami. Reikalinga ikimokyklinių įstaigų pedagogų kompetencijų plėtra, norint patenkinti kintančius tėvų poreikius.

Tyrimo tikslas – ištirti ir įvertinti tėvų, auginančių ikimokyklinio amžiaus vaikus poreikius bei įvertinti pedagogų kompetencijų raišką juos tenkinant.

Temos naujumas. Lietuvoje yra atlikta tyrimų, kuriuose nagrinėjamos ikimokyklinio ugdymo pedagogų profesinės kompetencijos, jas nagrinėjo E. Jurošaitė (daktaro disertacija), J. Navaitienė („Būsimųjų pedagogų profesinis kryptingumas ir branda“), T. Tamošiūnas („Profesinio ir ikiprofesinio pedagogų rengimo sąveika“). Taip pat nagrinėtas ikimokyklinio ugdymo paslaugų atitikimas tėvų poreikiams (R. Braslauskienė, I. Jonutytė, A. Budreikaitė 2004), pagrįstas ikimokyklinio ugdymo įstaigų svarbumas tėvams (R. Braslauskienė, A. Braslauskas 2005, J. Litvinienė, 2002), atskleidžiamos tėvų nuostatų į bendradarbiavimą su vaikų darželio auklėtojomis ypatumai (L. Ušeckienė, 2002). Švietimo ministerijos atlikti tyrimai: „Švietimo pagalba šeimoms, auginančioms ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikus“ (2005) ir „Ikimokyklinio ugdymo pasirinkimo galimybės Lietuvoje“ (2004) aiškina ikimokyklinio ugdymo prieinamumą, bei lygių galimybių darbo rinkoje užtikrinimą. Šių tyrimų duomenimis Dabar Lietuvoje ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigos yra bene vienintelis kelias norint pasiekti ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų turinčius tėvus ir suteikti jiems švietimo pagalbą. Ikimokyklinio ugdymo įstaigų plėtra, jos įvairovė atsižvelgiant į tėvų poreikius prieinamumą, sudarant lygias galimybes ir išsaugant socialinį teisingumą.¹ Tačiau realios įstaigų vadybos problemos, kurios padėtų tenkinti tėvų poreikius sparčiai besikeičiančioje aplinkoje, vis dar atsilieka nuo keliamų poreikių. Ikimokyklinių įstaigų pedagogai ne visada pasiruošę tenkinti naujai iškytančius tėvų poreikius, informacija apie juos nėra pakankama. Pedagogų kompetencija ne visada pakankama

¹ http://www.smm.lt/svietimo_bukle/docs/apzvalgos/Svietimo_bukles_apzvalga-2.pdf

šioms poreikiams tenkinti. Išskyla naujų problemų, bei poreikių, tad reikalingas tolesnis išsamus šios problemos nagrinėjimas, kuris padėtų optimizuoti ikimokyklinių įstaigų veiklą.

Tyrimo uždaviniai:

1. Ištirti bei įvertinti pagrindinius tėvų auginančių ikimokyklinio amžiaus vaikus poreikius.
2. Įvertinti pedagogų kompetencijų raišką tėvų poreikių tenkinimo kontekste.
3. Pateikti rekomendacijas ikimokyklinių įstaigų vadovams bei pedagogams, apie kintančius socialinius poreikius susijusius su ikimokyklinės įstaigos funkcijomis, kurios padėtų optimizuoti minėtų įstaigų veiklą.

Tyrimo metodai:

1. Mokslinės literatūros analizės pagrindu tiriamas sisteminis požiūris į ikimokyklinio amžiaus vaikus auginančių tėvų poreikių specifiką, bei galimybę juos tenkinti ikimokyklinio ugdymo įstaigoje
2. Anketinės apklausos pagalba siekiama išsiaiškinti pagrindinius tėvų, auginančių ikimokyklinio amžiaus vaikus, poreikius
3. *Statistinė analizė*: tyrimo duomenys bus apdoroti, naudojant EXEL ir SPSS kompiuterines programas

Tyrimo metodologijos pagrindas – socialinis konstruktyvizmas. Konstruktyvaus pasaulio pažinimas reiškia tam tikrą „grįžimą į realybę, nuolat ieškant sąsajų su ja“ (Burkhardt, 1973, p.32). konstruktyvizmo paradigma tėvų poreikius leidžia apibūdinti, kaip konstruktyvaus mąstymo ir veiklos sritį, kai žinojimas tampa itin svarbiu elementu konstruktyviai organizuoti vaikų ugdymo veiklą ikimokyklinėje įstaigoje, kuri tenkintų ir tėvų poreikius. Jis pasiekiamas per ugdymo tikrovės, kaip tėvams itin reikšmingos srities, suvokimą, įgyjant tokį pedagoginį žinojimą, kuris gali tapti jų naujos patirties dalimi.

Tyrimo imtis: apklausta 150 tėvų auginančių ikimokyklinio amžiaus vaikų, lankančių ikimokyklines ugdymo įstaigas, bei 30 ikimokyklinio ugdymo pedagogų.

Magistriniame darbe naudojamų sąvokų žodynelis

Ikmokyklinis ugdymas - 3-6 m. vaikų ugdymas vaikų darželiuose (L.Jovaiša, enciklopedinis edukologijos žodynas, 2007).

Ankstyvasis ugdymas – ankstesnių metų ugdymo praktika, kuri turi vienokią ar kitokią reikšmę tolesniam ugdymui (L.Jovaiša, enciklopedinis edukologijos žodynas, 2007).

Priešmokyklinis ugdymas

Poreikiai – biologinio, materialinio, kultūrinio ar dvasinio trūkumo emocinis išgyvenimas ir siekimas jį pašalinti. Poreikis kreipia individą į objektus, kurie būtini jo egzistencijai (L.Jovaiša, enciklopedinis edukologijos žodynas, 2007).

Poreikių hierarchija – poreikių suskirstymas pagal jų svarbą vartotojui, pvz.: pirminiai (fiziologiniai) ir socialiniai žmogaus poreikiai.

Edukacija – auklėjimas, lavinimas, švietimas(J.Leonavičius, sociologijos žodynas, 1993).

Socializacija – visuomeniškai vertingos asmenybės formavimas kryptingu ugdymu ir aplinkos veiksniais. Ši sociologijos terminą perėmė pedagogai ir juo žymi visą auklėjimą (siaurąją prasme) procesą (pasaulėžiūros formavimąsi, patriotinį, dorinį, drausminį, estetinį auklėjimą, mokinių organizacijų veiklą). Plačiąją prasme socializacija reiškia visą bendrojo lavinimo ir profesinio mokymo, asmenybės formavimo procesą rengiant individą savarankiškam gyvenimui visuomenėje (L.Jovaiša, enciklopedinis edukologijos žodynas, 2007).

Socialinė kompetencija – individo adaptyvumas, socialinio elgesio efektyvumas

Vadyba – valdymo, vadovavimo mokslas. Apima socialinių organizacijų, sistemų valdymą: tam tikro laikotarpio praktinių šalies valdymo metodų ir tradicijų visumą: tai gamybos proceso koordinavimo veikla, siekiant optimizuoti ekonominių išteklių naudojimą (B. Martinkus, B.Neverauskas, A.Sakalas, R.Venskus, V.Žilinskas, aiškinamasis įmonės vadybos terminų žodynas, 2000).

Kompetencija – 1) gebėjimas pagal kvalifikaciją, žinias, įgūdžius gerai atlikti veiklą; 2) įgaliotumų turėjimas ką nors daryti (L.Jovaiša, enciklopedinis edukologijos žodynas, 2007).

Pedagogo kvalifikacija – Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos teisės aktų nustatyta tvarka pripažinta žinių ir gebėjimų, reikalingų ugdomajam darbui dirbti, visuma (pedagogų rengimo koncepcija, 2004)

1. TEORINIAI IKIMOKYKLINĖS ĮSTAIGOS PEDAGOGŲ PROFESINIŲ KOMPETENCIJŲ RAIŠKOS ASPEKTAI ORIENTUOJANTIS Į TĖVŲ POREIKIUS

1.1. Užsienio šalių patirtis tenkinant tėvų poreikius ikimokyklinėse įstaigose

Pastaraisiais metais Europos valstybėse iš esmės pasikeitė tėvų supratimas apie kuo ankstesnio vaikų švietimo svarbą: Prancūzijoje ikimokyklinės įstaigas lanko beveik 100 proc. trimečių, Islandijoje iki 90 proc. 3-5 m. vaikų, Ispanijoje – 75,3 proc. 3 m. vaikų, Belgijoje – 99 proc. 3-4 m. vaikų, Portugalijoje – 60 proc. 3-4 m. vaikų, Estijoje – daugiau nei 75 proc. 3 m. vaikų, Vengrijoje – 60 proc. 3 m. vaikų, Čekijoje – 21 proc. vaikų iki 3 m. ir t. t. (Lietuvoje tuo tarpu ikimokyklinės įstaigas lanko apie 16 proc. trimečių). Šie duomenys akivaizdžiai parodo, kad Vakarų Europos valstybėse bei kai kuriose Vidurio Europos kraštuose vis labiau siekiama kokybiško vaiko parengimo mokyklai, labiau pasitikima ikimokyklinio amžiaus vaikams teikiamomis institucinio ugdymo paslaugomis. Vakarų Europos šalyse išaugo vaiko profesionalaus rengimo mokyklai poreikis, kurį gali suteikti ikimokyklinė įstaiga.

Kai kuriose Europos Sąjungos šalyse (Airijoje, Danijoje, Nyderlanduose ir Vokietijoje) pagrindinė ikimokyklinio ugdymo paskirtis yra vaiko gyvenimo šeimoje tąsa. Šeima laikoma atsakinga už didelę vaiko bendrojo ugdymo dalį, o mokytojai daugiau dėmesio skiria vaikų socializacijai ir negali tėvams nurodyti, kaip auklėti vaikus.

Kitose šalyse (Belgijoje, Graikijoje, Ispanijoje, Italijoje, Liuksemburge ir Prancūzijoje) taip pat svarbus mokymosi įgūdžių ugdymas. Ikimokyklinio ugdymo pakopoje vaikas pamažu susipažįsta su mokyklos gyvenimu, t.y. ikimokyklinis ugdymas suprantamas kaip pasiruošimo mokyklai etapas.

Tiek Vakarų, tiek Vidurio ir Rytų Europos šalims iškyla ikimokyklinio ugdymo problemos. Vakarų Europoje šioms problemoms spręsti skiriamas didelis dėmesys. Ypač tai pastebima Europos sąjungos šalyse. Škotijoje šiuo metu vykdoma ankstyvojo ugdymo politika, kurios pagrindinis uždavinys – suteikti kiekvienam vaikui nuo gimimo iki 5 metų galimybę pasinaudoti valstybės teikiamomis ankstyvojo ugdymo paslaugomis, didesnę paramą dirbančioms šeimoms, taikyti kuo įvairesnes, atliepiančias tėvų ir vaikų poreikius, ikimokyklinio institucinio ugdymo formas. Škotijoje 1999-2003 metams parengta programa suteikti finansinę paramą nedideles pajamas turinčioms šeimoms vaikui išlaikyti ankstyvojo ugdymo įstaigose.

Vakarų Europos šalyse teikiant ikimokyklinio ugdymo paslaugas atsižvelgiama į skirtingų šeimų ir vaikų poreikius. Tėvai gali rinktis privačias, valstybės ar vietos municipalitetu išlaikomas

ikimokyklinės įstaigas. Vakarų Europoje (Prancūzijoje, Liuksemburge, Belgijoje, Ispanijoje) labai populiarios motinos ir mažų vaikų mokyklos, kurios dažniausiai veikia apie 7 val. per dieną. Tačiau galima rasti įstaigų, teikiančių ir papildomas paslaugas: pailgintos dienos darželiai, priešmokyklinės grupės, motinos ir vaiko darželiai. Pastarieji ypač populiarūs Skandinavijos šalyse. Juose ugdomi 6-8 įvairaus amžiaus vaikai, dažniausiai įdarbinami šių tėvų vaikai. Tėvai noriai renkasi įstaigas, kurias gali lankyti kartu su savo vaikais (padedami kvalifikuoto pedagogo, tėvai su savo vaiku žaidžia, bendrauja). Šiuo metu kai kuriose Vakarų Europos valstybėse, kaip Ispanija, Portugalija, populiarios dvikalbės mokyklos-darželiai. Šias įstaigas vaikai gali pradėti lankyti nuo 3 iki 12 m. ugdymas ir mokymas čia gali vykti keliomis kalbomis, pvz.: ispanų ir anglų, ispanų ir prancūzų ir pan. Vakarų Europos šalyse daug vaikų, lankančių įvairaus pobūdžio ikimokyklinio ugdymo įstaigas, byloja, kad ikimokyklinio ugdymo paslaugų įvairovė bei kokybė tenkina tėvų ir vaikų poreikius.

Vidurio ir Rytų Europos šalyse (Vengrijoje, Čekijoje, Rumunijoje, Estijoje ir kt.) pastaraisiais metais pastebimi tam tikri teigiami ikimokyklinio švietimo poslinkiai. Lietuvoje dėl tam tikrų priežasčių ikimokyklinio ugdymo padėtis išlieka beveik nepasikeitusi nuo 1993/94 m.m. Teikiama gana mažai ikimokyklinio ugdymo paslaugų: darželiai, darželiai-mokyklos, lopšeliai-darželiai dirba tomis pačiomis valandomis ir teikia panašias paslaugas, ir tai netenkina šiuolaikinės šeimos socialinių bei edukacinių poreikių.

1.2.Kompetencijų samprata ir reikšmingumas

Kompetencija – tai žinių ir įgūdžių derinys bei sugebėjimas pritaikyti juos konkrečiomis aplinkybėmis, tai vadybos funkcijų atlikimas, atsižvelgiant į aplinkos bei situacijos apribojimus. (Vaitekvičiūtė A., 1999).

Kompetencijos sąvoka dažnai sutapatinama su kvalifikacija, kadangi jos tarpusavyje nedaug kuo skiriasi. Tačiau, pasak R. Laužacko (2005,2007), kvalifikacija įgyjama mokymo institucijoje, o kompetencija pasireiškia praktinėje veikloje. Kompetencija dažnai vartojama, siekiant apibūdinti darbuotojų gebėjimą labai gerai atlikti užduotis arba įstaigos gebėjimą teikti aukščiausios kokybės paslaugas (Petkevičiūtė N., Kaminskytė E. 2003).

Kompetencija turėtų apimti: žinias, patirtį, požiūrius ir reikalingas asmenines savybes (charakteristikas). Nuspręsti, ar žmogus yra kompetentingas, yra labai sudėtinga, kadangi kompetencija labai priklauso nuo socialinės aplinkos lūkesčių. Kompetenciją reikėtų vertinti priklausomai nuo konteksto. Pavyzdžiui pedagogui reikalingos visiškai kitokios kompetencijos, nei architektui.

Praktikoje kvalifikacijos ir koncepcijos sąvokų vartojimas atsiskiria tik tuomet, kai suvokiama jas išreiškiančių profesinių žinių ir gebėjimų plotmė. Jeigu kalbame apie gebėjimų, reikalingų tam tikrai profesijai, visumą, sakome – kvalifikacija. Kalbant apie gebėjimą atlikti konkrečią operaciją, veiksmą ar funkciją – kompetencija.

Kompetencijos minimos tada, kai kalbama apie specialistą, šiuo atveju, pedagogą, kuris ne tik gerai informuotas ir susipažinęs su ugdymo procesu, bet ir sugeba šias žinias bei turimus gebėjimus taikyti praktikoje.

1.3. Ikimokyklinio ugdymo pedagogų kompetencijų apibrėžtis

Šiandien gyvename didelių permainų laiku, kuriame turime išmokti nepasiklysti ir greitai prisitaikyti prie naujos informacijos bei technologijų. Pedagogo patirtis nėra įgimta, ji yra įgyta per ilgus darbo metus, todėl jam nuolat reikia prisitaikyti prie kintančių darbo sąlygų. Dažnai kyla klausimas kaip išmokti būti geru pedagogu? Kokias reikia turėti kompetencijas? Norint išsamiai išsiaiškinti ir sužinoti kompetencijos sampratą, reikia skverbtis į šio termino prasmę bei sąvokos struktūrą raidos kontekste.

Savo darbe „Ikimokyklinės ugdymo pedagogų kompetencijos ir jų plėtojimo perspektyva“ A. Stagniūnienė (2008) teigia, jog išsamius kompetencijos tyrinėjimus praėjusio šimtmečio devintajame dešimtmetyje pradėjęs JAV mokslininkas Boyatz R.E (Petkevičiūtė N., Kaminskytė E. 2003) kompetenciją apibūdino kaip pagrindinę žmogaus charakteristiką, kuri lemia efektyvų ir/ar aukštesnės kokybės darbo atlikimą. Boyatzis R.E (2002) manymu, kompetencija yra akcentuojama kaip individo savybės, kurios susijusios su efektyviu arba geresniu darbo atlikimu. Kompetencija vartojama tarsi žinių ar sugebėjimų atributas, siekiant apibūdinti darbuotojų gebėjimą labai gerai atlikti užduotis arba įstaigos gebėjimą teikti aukščiausios kokybės paslaugas (Petkevičiūtė N., Kaminskytė E. 2003).

Pasak E.Jurašaitės – Harbison (2000), ikimokyklinio ugdymo pedagogo profesinės kompetencijos turi savo ypatumų. Aptariant šios profesijos ypatumus, atsiskleidžia vaikų amžiaus raidos ypatumų, žaidimų vaidmens pobūdžio vaikystėje, bendradarbiavimo su šeima reikšmė. Darželyje dirbantys pedagogai daug laiko skiria bendravimo ir bendradarbiavimo, asmens higienos gebėjimams ugdyti, grupės gyvenimo ritmui ir taisyklėms mokyti. Ikimokyklinio ugdymo pedagogo kompetencijos turi savo ypatumų – didesnį poreikį turėti asmenybės pedagoginių ir psichologinių savybių, profesinį kryptingumą, suprasti vaiką ir vaikystę.

Pedagogai, kurie yra kompetetingi, moka savo turimas žinias pritaikyti praktikoje

Būti kompetentingam pedagogui – reiškia būti įgijusiam tiek pedagoginės srities sugebėjimų ir žinių, kad būtų galima konstruktyviai juos taikyti, sprendžiant iškilusius konkrečius pedagoginės praktikos klausimus.

O.Labanauskienė savo darbe „darželio auklėtojų kompetencija taikant M.Montessori metodą specialiųjų poreikių vaikų ugdymui“ (2006) teigia, jog apžvelgiant ikimokyklinio amžiaus vaikų auklėtojo rengimo standartus (2001), galima teigti, kad šio standarto objektas yra profesinės kompetencijos, kurias privalo turėti ikimokyklinio amžiaus vaikų auklėtojos šiose veiklos srityse:

Globodamas ir ugdydamas vaiką:

- žinoti esminius vaiko poreikius, jų tenkinimo ir poveikio būdus, bei galimybes, gebėti taikyti šias žinias ugdymo procese;
- gebėti saugoti ir stiprinti vaiko sveikata;
- išmanyti vaiko raidos ypatumus ir specifinius poreikius, gebėti šias žinias taikyti ugdymo procese;
- gebėti puoselėti vidines vaiko galias, lemiančias normalią jo asmenybės raidą;
- kurti vaiko prigimtį atitinkančią ir fizines bei dvasines jo galias stimuliuojančią aplinką;
- žinoti pedagoginės sąveikos principus;
- ugdyti sociokultūrinę vaikų kompetenciją;
- gebėti sudaryti vaikams galimybę perimti bendrąsias žmonijos vertybes bei tautos dvasinės kultūros pagrindus.

Bendraudamas ir bendradarbiaudamas su tėvais, globėjais, kitais

pedagogais ir įvairiomis institucijomis:

- išmanyti bendravimo ir bendradarbiavimo esmę, prasmę ir ypatumus;
- pažinti šeimą kaip struktūrinį visuomenės elementą ir išmanyti ugdymo šeimoje specifiką;
- gebėti bendrauti ir bendradarbiauti su įvairiomis institucijomis bei pavieniais bendruomenės nariais.

Sąveikaudamas su ugdytiniais ir ugdytojais:

- žinoti ikimokyklinės įstaigos gyvenimo organizavimo ir valdymo dėsninumus;
- gebėti dirbti komandoje.

Tobulindamas profesinę kompetenciją:

- visapusiškai lavinti ir turtinti savo asmenybę;
- gebėti tobulėti ir keistis kūrybiškai reaguojant į šiuolaikinio pasaulio pokyčius ir siekiant būti aktyviu pokyčių dalyviu.

Taigi kiekvienas pedagogas turi plėsti, tobulinti ir gilinti savo vadybines, socialines, komunikacines, bendrakultūrinės, dalykines bei profesines kompetencijas. Taip pat norėdamas patenkinti tėvų lūkesčius šiuolaikinis pedagogas turi nuolatos plėtoti savo turimas kompetencijas ir įgyti naujų žinių bei gebėjimų, būtinų projektų, programų kūrimui. Pedagogas taip pat turi mokėti pastebėti ir atpažinti savo trūkstamas kompetencijas bei tobulinti ir gilinti jas.

Žinoma reikia pažymėti tai, kad daugelis tėvų vargu ar pasidomi šiomis pedagogų kompetencijomis, tačiau ugdymo kokybę jie įvardija, kaip sugebėjimą mylėti vaiką, laiku parodyti vaikui dėmesį, lavinti jo gebėjimus, ugdyti vaiko dvasines vertybes, padėti vaikui įsilieti į socialinę aplinką.

Tamošiūnas T. (1998) savo daktaro disertacijoje pateikia keturiasdešimt penkių pedagogo asmenybės gebėjimų vertinimo skalę, kurią galima suskirstyti į 5 blokus, į kuriuos įeina po 9 atskirus gebėjimus:

- Pažinimo gebėjimai: pedagoginis, psichologinis pasirengimas, metodinis pasirengimas, profesinis kryptingumas, dalykinis pasirengimas, platus bendrasis išsilavinimas, tobulėjimo ir saviugdos poreikis, teorinių žinių taikymas praktikoje, informacijos įsisavinimo intesyvumas, mokslinio tyrimo metodų panaudojimas.
- Organizaciniai gebėjimai: gebėjimas suburti moksleivių kolektyvą, gebėjimas sudominti ugdymo turiniu, gebėjimas koreguoti ugdomąją veiklą, gebėjimas derinti moksleivių poreikius, gebėjimas ugdyti be prievartos ir t.t.
- Veiklos gebėjimai: gebėjimas parinkti tinkamiausią metodiką, mokėjimas optimaliai parinkti ugdymo turinį, gebėjimas išvelgti teigiamas savybes, mokėjimas diferencijuoti ugdymo turinį ir t.t.
- Bendravimo gebėjimai: gebėjimas atvirai, nuoširdžiai bendrauti, empatija, humoras, giedra nuotaika, optimizmas, mokėjimas tvardyti, valdyti save, tolerantiškumas ir t.t.
- Meilė vaikams: meilė vaikams, gebėjimas tiksliai reikšti mintis, gebėjimas sudėtingus dalykus aiškinti paprastai, gebėjimas kurti džiaugsmo mokyklą (darželį), pedagogo etikos normų laikymasis, gebėjimas paveikti savimi, savo pavyzdžiu ir t.t.

Tėvai neretai vaikų darželį suvokia, kaip auklėjimo įstaigą. Paprastai tėvams svarbus yra pasitikėjimas, pagalba ir geri atsiliepimai. Auklėjimas yra sunkus darbas. Juk darbe už pastangas sulaukiame vadovo pagyrimo, yra padidinamas atlyginimas, o tėvystės vaikas nelaiko sunkiu darbu. Auklėtoja, pripažįstanti ir įvertinanti tėvų pastangas, stiprina jų savivertę ir išsklaido abejones apie jų, kaip tėvų, kompetenciją. Jei auklėtoja pagarbiai atsiliepia apie tėvus, šie mieliau įsitrauks į vaikų reikalus. Tik nuo auklėtojos nuoširdumo ir nuolatinio dėmesio priklauso, ar tėvų susidomėjimas

neatslūgs. Todėl reiktų rengti seminarus, kuriuose auklėtojos mokintūsi bendradarbiauti su vaikų tėvais. Tad šiuo atveju pedagogo itin aktuali socialinė pedagogo kompetencija.

Šiandieninė ikimokyklinių įstaigų paskirtis - padėti šeimai globoti ir kvalifikuotai ugdyti vaiką. Pakito valstybės pozicija - vaikų auginimo ir ugdymo problemos sprendžiamos ne plečiant ir tobulinant darželių tinklą, bet teikiant pagalbą šeimai. Tai įpareigoja ikimokyklinio ugdymo pedagogus aktyviau dirbti šviečiamąjį darbą - skatinti tėvus vis labiau domėtis savo vaikais ir jų ugdymu, propaguoti pažangiausius ugdymo metodus ir būdus, suteikti tėvams kai kurių praktinių žinių ir pan. Auklėtojas neretai turi atlikti ir socialinio darbuotojo funkcija ir būti tuo katalizatorium, kuris suburtų tėvus naujai veiklai ar idėjai. Tad tai skatina ikimokyklinio ugdymo pedagogus dirbti ne tik su vaikais, bet skirti ir darbui su tėvais. Itin svarbus tampa auklėtojo kūrybiškumas, žingeidumas, komunikabilumas.

1.4. Tėvų poreikių klasifikacija

Ikimokyklinės įstaigos suteikia vaikams saugumo, pastovumo jausmą, padeda pritapti prie bendruomenės ir tapti jos nariu. Pasak, J. Litvinienės (2000) – vaikų darželio bendruomenė yra tarsi visuomenės mikromodelis, kurioje siekiama vaikų gyvenimo kokybės, kiekvienam bendruomenės nariui prisiimant tam tikrą atsakomybę ir pareigas. Tėvus ir pedagogus turi vienyti vienas tikslas – vaiko gerovė. Vaikas kryptingai ugdomas tada, kai darniai sutaria šeima bei vaikų darželis, kai šeima ir vaikų darželis vienas kitą papildo. Ikimokyklinės įstaigos turi užtikrinti galimybę vaikams augti sveikiems, maksimaliai naudotis geromis ugdymosi galimybėmis, savirealizacija, gyventi saugioje aplinkoje, jaustis mylimiems ir svarbiems, įgyti savarankiškumo kasdieniniame gyvenime, plėtoti savo socialinius tarpasmeninius santykius, pasitikėjimą savimi ir pan.

Dabartinės Lietuvių kalbos žodyne pateikiama tokia sąvokos „poreikis“ reikšmė: „poreikis – tai, ko reikia, ko nors reikmė“. Tuomet žmogaus poreikiai yra tai, ko reikia žmogui. L. Jovaišos (2007, p. 225) teigimu „poreikis – biologinio, materialinio ar dvasinio trūkumo emocinis išgyvenimas. Poreikis kreipia žmogų į objektus, kurie būtini jo egzistencijai“. Kita vertus L. Jovaišos nuomone poreikiai kartais suprantami ir kaip visa tai, ką žmogus laiko esant jam reikalinga, nors ir nebūtina. Ikimokyklinės įstaigos, visuomenės požiūriu atlieka dvi pagrindines funkcijas: ugdymo bei priežiūros (G. Purvaneckienė, 2005). Čia susiduria dvi atskiros sritys: švietimo ir socialinės priežiūros. Ugdymas daugiau orientuotas į vaikų poreikius, t.y. vaikams sudaroma galimybė bendrauti su bendraamžiais, vaikas gali gauti specialisto (logopedo, psichologo) pagalbą, ugdomi jo specialieji gebėjimai ir kt. Priežiūros funkcija yra orientuota į tėvus. Ši funkcija užtikrina tėvų galimybes dirbti,

mokytis ir siekti karjeros. Tėvams aktuali ne tik vaiko priežiūra, jo saugumas, kol tėvai dirba arba yra užsiėmę. Tėvus domina gerų ugdymo sąlygų užtikrinimas ir visuminis, kokybiškas vaiko ugdymas. Tėvai tikisi kokybiško vaikų paruošimo mokyklai. Jie nori dalyvauti grupės, visos įstaigos renginiuose. Tėvai nori gauti profesionalias ikimokyklinio ugdymo pedagogų konsultacijas vaikų ugdymo klausimais (A. Mizerienė, 2007).

Lietuvos švietimo įstatyme numatytos 5 kompetencijos, kurios turi būti vystomos ikimokyklinio ugdymo metu: meninės raiškos, pasaulio pažinimo, kalbos, socialinės kompetencijos, sveikatos saugojimo.

Meninės raiškos, vaizduotės ir kūrybingumo kompetencijų vystymas per: piešimą, darbelius, pasakas, šventes ir jų scenarijus.

Vaiko pasaulio pažinimas vyksta per: žaidimus, pasakas, bendrą prasmingą veiklą, integruotą ir nesuskaidytą į atskirus dalykus, suteikiant vaikui galimybę pažinti save kuo įvairesnėse veiklose, - pamėgdžijimą, stebint suaugusius (pavyzdys turi būti vertas pamėgdžijimo).

Vaikai kalbos kompetenciją vysto per: pasakas, dainuojamuosius ir pirštukų žaidimus, gražiai, raiškiai, taisyklingai kalbančias auklėtojas (tinkamą pavyzdį pamėgdžijimui), sąlygų smulkiajai bei stambiajai motorikai vystyti. Vaiko smulkiosios bei stambiosios motorikos išsivystymas tiesiogiai susijęs su jo kalbėjimo gebėjimais.

Socialinių vaiko kompetencijų vystymas: buvimas sociume (vaikų grupėje), kur vaikas pats mokosi rasti savo vietą, išlikti savimi, bendrauti su kitais vaikais, savarankiškai spręsti konfliktus, aiškios ribos ir taisyklės, vienodos visiems ir užtikrinančios vaiko, kitų vaikų ir aplinkos saugumą, suaugusiojo rodomas pavyzdys, jo santykis su kitais žmonėmis (buvimas savimi, tuo pačiu paliekant erdvės kitam). Socialinę patirtį vaikas įgyja gyvendamas neuždaroje erdvėje, bendraudamas ne tik su savo šeimos nariais, bet ir su aplinkiniais (kaimynais, grupės vaikais, jų tėvais ir kt.). Kuo platesnė bendravimo amplitudė, tuo geresni socialiniai įgūdžiai, tuo vaikas gebės lengviau įveikti pasitaikiusias kliūtis, rasti teisingą sprendimą. Todėl turėtume daugiau skatinti jo domėjimąsi aplinka, mūsų tautos papročiais ir kultūra, nes tai ugdo vaiko teigiamas emocijas, vertybių puoselėjimą. Siekdami ugdyti komunikabilius vaikus, sudarykime daugiau ir įvairesnių socialinių situacijų, iš kurių išeitį rastų jie patys ir taip įgytų patirties, kuria vėliau galėtų ne tik patys pasiremti, bet ir perduoti kitiems.

Pažinimo kompetencija vystoma per galimybę save išbandyti ir lavinti įgūdžius įvairiose srityse. Savarankiškai kažką sukurdamas, atrasdamas, vaikas išgyvena vieną intensyviausių ir didžiausių džiaugsmų savo gyvenime – atradimo džiaugsmą. Tuo pačiu atsiranda vidinis pasitikėjimas savo jėgomis ir pačiu savimi. Labiausiai vaiko intelektą vysto ne tai, kas yra jo išmoka

(išsiminta), o tai, ką jis pats atranda ir išmąsto. Kitaip tariant, priešastinių- pasekminių ryšių suvokimas yra tikroji vaiko intelekto vystimosi sąlyga.

Sveikata – žmogaus fizinė, dvasinė ir socialinė gerovė, didžiausia jo vertybė, laimės ir sėkmės laidas. Vaikai turi prigimtine ir konstitucine teise augti, sveikai gyventi. Sveikatos ugdymo pagrindai formuojami ankstyvoje vaikystėje. Ikimokyklinio ugdymo grupė ugdo vaiko teigiamą nuostatą į savo sveikatą. Tėvų ir pedagogų vienodas požiūris ir elgesys į sveikatos saugojimą sudaro nuolatinę aplinką šiai nuostatai ugdytis. Sveikatos kompetencija ugdoma per ritmą vaiko gyvenime (kuomet intensyvi veikla kaitaliojama su poilsiu, tarsi įkvepiant-iškvepiant), sveiką mitybą, grūdinimą, žaidimus lauke, fizinę veiklą, higienos įgūdžių laikymąsi.

Taigi ugdymo tikslas yra vaikas, įgijęs tam tikrą kompetenciją, o ne žinios, kurias reikia išdėstyti ir koku nors būdu „sudėti“ vaikams į galvas. Kompetencijas reikia ugdyti, jų neįmanoma išmokyti, todėl bene svarbiausias vaidmuo tenka ugdymo procesui bei jo organizavimui. Ugdymo paskirtis – išmokyti mokytis, mąstyti, todėl ypač vertinami aktyvūs ugdymo(si) metodai, kreipiantys vaikus į veiklą. Pedagogas – ne visažinis specialistas, o ugdymo proceso organizatorius (progresyvistinė ugdymo kryptis), tinkamo elgesio pavyzdys, nuolat siekiantis profesinio tobulėjimo.

Aktyvus šeimos dalyvavimas vaiko ugdymo(si) procese glaudžiai bendradarbiaujant su pedagogais viena svarbiausių sąlygų laiduojant kryptingą vaiko kompetencijų ugdymą. Pedagogų ir vaiko tėvų bendradarbiavimas sudaro sąlygas ugdymo tęstinumui – derinant šeimos ir pedagogų lūkesčius, turėtų būti numatomi ir kartu siekiami ugdymo(si) tikslai bei uždaviniai; siekiama abipusio dialogo ieškant išeičių iškylančioms vaiko problemoms spręsti.

Tėvams toks visapusiškas ugdymas labai aktualus. Tėvai domisi netradicinius ugdymo metodus taikančiomis įstaigomis, įvairių pakraipų darželiais (etnokultūros, sveikos gyvensenos, taikančius „Valdorfo“ ar „Montessori“ metodiką. Tačiau reikia pripažinti, kad didelė dalis tėvų mažai žino apie ugdymo programas, kompetencijų ugdymą, tad itin reikšmingas tampa tėvų informavimas.

Ikimokyklinis vaikų amžius yra labai palankus pedagogų ir tėvų bendravimui ir bendradarbiavimui. Nes būtent šiuo amžiaus periodu galima betarpiškai kiekvieną dieną bendrauti su vaikų tėvais, keistis pastebėjimais ir informacija apie vaiko raidą, pasiekimus. Šiame amžiaus tarpsnyje tėvai labiausiai domisi savo vaikų sugebėjimais, charakterio savybėmis, doriniai įgūdžiais ir įpročiais, stebi savo vaikų jausmus ir išgyvenimus į juos reaguoja. Todėl labai svarbu patenkinti tėvų poreikius ir ieškoti naujų bendradarbiavimo formų, ieškoti naujų, efektyvių ir netradicinių partnerystės metodų ir būdų tarp šeimos ir ugdymo įstaigos. Dauguma pedagogų stengiasi palaikyti atvirus, glaudžius ir nuoširdžius ryšius su ugdytinių šeimomis. Norint sėkmingai lavinti, ugdyti

kiekvieno vaiko gebėjimus, reikia siekti prasmingo dialogo su tėvais ir kurti šiltą klimata ugdyimo įstaigoje: be įtampos, pagrįstą tarpusavio parama ir pasitikėjimu. Kuo šiltesni ir nuoširdesni pedagogo, ugdytinio ir tėvų tarpusavio santykiai, tuo pasiekiami geresni darbo rezultatai.

Kadangi tėvai didžiąją dienos dalį nemato savo vaiko, tai informacija apie vaiko būklę, jo poreikius, pasiekimus, poelgius tampa itin svarbi. Tėvams iškyla ir klausimų susijusių su vaiko adaptacija, auklėjimu, psichologija, tačiau ne visi tėvai atvirai bendrauja su ikimokyklinio ugdyimo pedagogais. L. Ušeckienės 2002 metais atliktas tyrimas parodė, kad tik nedaugelis tėvų stengiasi pradėti bendrauti su ikimokyklinėje įstaigoje dirbančiais pedagogais kaip galima anksčiau, bet jie nelinkę suteikti įvairiapusės pagalbos darželio pedagogams.

Šiandieninė ikimokyklinių įstaigų paskirtis - padėti šeimai globoti ir kvalifikuotai ugdyti vaiką. Pakito valstybės pozicija - vaikų auginimo ir ugdyimo problemos sprendžiamos ne plečiant ir tobulinant darželių tinklą, bet teikiant pagalbą šeimai. Tai įpareigoja ikimokyklinio ugdyimo pedagogus aktyviau dirbti šviečiamąjį darbą - skatinti tėvus daugiau domėtis savo vaikais ir jų ugdyimu, propaguoti pažangiausius ugdyimo metodus ir būdus, suteikti tėvams kai kurių praktinių žinių ir pan. Auklėtojas neretai turi atlikti ir socialinio darbuotojo funkcija ir būti tuo katalizatorium, kuris suburtų tėvus naujai veiklai ar įdėjai. Tad tai skatina ikimokyklinio ugdyimo pedagogus dirbti ne tik su vaikais, bet skirti ir darbui su tėvais. Itin svarbus tampa auklėtojo kūrybiškumas, žingeidumas, komunikabilumas.

Tėvai neretai vaikų darželį suvokia, kaip auklėjimo įstaigą. Paprastai tėvams svarbus yra pasitikėjimas, pagalba ir geri atsiliepimai. Auklėjimas yra sunkus darbas. Juk darbe už pastangas sulaukiame vadovo pagyrimo, yra padidinamas atlyginimas, o tėvystės vaikas nelaiko sunkiu darbu. Auklėtoja, pripažįstanti ir įvertinanti tėvų pastangas, stiprina jų savivertę ir išsklaido abejones apie jų, kaip tėvų, kompetenciją. Jei auklėtoja pagarbiai atsiliepia apie tėvus, šie mieliau įsitrauks į vaikų reikalus. Tik nuo auklėtojos nuoširdumo ir nuolatinio dėmesio priklauso, ar tėvų susidomėjimas neatslūgs. Todėl reiktų rengti seminarus, kuriuose auklėtojos mokytųsi bendradarbiauti su vaikų tėvais. Tad šiuo atveju pedagogo itin aktuali socialinė pedagogo kompetencija.

Komunikacija su tėvais turi būti pagrįsta abipusiu bendravimu, o pedagogai turėtų prisiimti atsakomybę už bendradarbiavimą su tėvais, skatinti savanorišką pagalbą ugdyimo įstaigai, teikti reikalingą informaciją, patarimus. S. Dapkienė (2002) analizuoja mokytojo bendradarbiavimą su mokinių tėvais, tačiau šie uždaviniai gali būti taikomi ir ikimokyklinio ugdyimo pedagogams:

- 1) pažinti ir nuolat tirti mokinio (auklėtinio) šeimą;
- 2) sistemingai nagrinėti šeimos ir mikroaplinkos poveikį vaiko asmenybei, o jei šeimos įtaka neigiama, jei šeima amorali, asociali, – mažinti jos poveikį vaikui;

3) auklėjant ir mokant vaikus, organizuoti bendrus mokyklos (darželio) ir šeimos renginius, išvykas, konferencijas, projektus ir kt.;

4) kurti klasės (grupės) bendruomenę ir skatinti tėvus aktyviai dalyvauti mokyklos (darželio) gyvenime;

5) suteikti šeimai būtinausių pedagogikos žinių.

Pedagogai savo darbe taiko daug ir įvairių sąveikos su šeima būdų. Kurį būdą ir kada taikyti, turėtų nuspręsti grupės pedagogas, atsižvelgdamas į šeimos kultūrą. Bendradarbiavimo su šeima būdai skirstomi į neformaliuosius (pokalbiai atvedant ir pasiimant vaiką, žinutės ir užrašų knygutės, skelbimų lentos, informaciniai laišakai ir kt.) ir formaliuosius (susirinkimai, lankymasis šeimose, šeimų lankymasis priešmokyklinėje grupėje, padėkos tėvams ir kt.)

Šeimos yra skirtingos savo interesais, intelektu ir galimybėmis. Pedagogės bendradarbiaudamos su tėvais turi būti lanksčios ir kūrybiškos. Tėvai turi jaustis įstaigoje laukiami ir vertinami. Jie turi suprasti, jog jų dalyvavimas grupės veikloje yra vertinamas ir, kad jie čia yra laukiami. Būtina bendravimo ir bendradarbiavimo su tėvais sąlyga yra abipusis pasitikėjimas. Glaudus bendradarbiavimas su tėvais leidžia sužinoti ir tėvų poreikius, bei lūkesčius.

Vaikas iš prigimties yra fiziškai silpna, jautri būtybė. Jam reikalinga suaugusiųjų pagalba, globa, priežiūra. Judėjimas – kiekvieno žmogaus gyvybingumo požymis. Ypač jautres ankstyvojo ikimokyklinio amžiaus vaikai. Vaikų sveikata ir fiziniu ugdymu pradedama rūpintis jau lopšelio amžiaus grupėse. Darželio vaidmuo ugdant vaiko sveikatą užima labai reikšmingą vietą. Vaiko sveikatos ugdymas ir sveikatinimo priemonių įgyvendinimas darželyje susiduria su įvairiomis problemomis. Suprantama, daugelio jų nebūtų, jei darželyje dirbtų bendrosios praktikos slaugytoja, kūno kultūros pedagogas ir kiti specialistai. Tačiau dėl lėšų trūkumo šių pareigybių nėra. Kaip teigia ikimokyklinio ugdymo tyrėjai: „tėvus labiausiai neramina vaikų sveikatos stiprinimas. Net 57,8% tėvų nepasitiki vaikų apsauga nuo fizinių sužalojimų vaikų darželyje. 28,4% tėvų iš vis nesinaudoja ikimokyklinio ugdymo teikiamomis paslaugomis dėl nuostatos, jog darželį lankantys vaikai serga dažniau už savo bendraamžius. Abiejų grupių tėvai (tie, kurių vaikai lanko vaikų darželį, ir tie, kurių nelanko) labiausiai kelia reikalavimus vaiko sveikatos priežiūrai“ (Jonutytė, Braslauskienė ir kt, 2004). Kiekvienas vaikų darželis, priklausomai nuo jo administracijos ir pedagogių iniciatyvos, vaikų sveikatos ugdymo ir vaikų sveikatos stiprinimo uždavinį bando spręsti savaip. Svarbiausias vaidmuo tenka auklėtojais, nuo kurios profesinės kompetencijos ir aktyvumo priklauso sveikatos ugdymo sėkmė. Ikimokyklinio amžiaus vaikai yra linkę tyrinėti ir atrasti. Pedagogo pareiga yra padėti jiems geriau save pažinti, patarti, ką kiekvienas turi savyje ugdyti. Tai nelengva ir to jau reikia pradėti mokytis vaikystėje. Į daugelį programų įtraukti svarbiausių sveikos gyvensenos veiksmų,

tokių, kaip higienos įgūdžių ir įpročių laikymosi; grūdinimosi svarbos; fizinių galių lavinimo aptarimas bei skatinimas.

Per sveikatos valandėles su vaikais turėtų būti suteikiama elementariausių žinių apie jų sveikatą, sportą. Vaikams paaiškinti, kad jie patys turėtų rūpintis savo ir kitų sveikata, todėl reikia stengtis būti tvirtiems ir išvermingiems. Labai svarbu reikiamą dėmesį skirti pokalbius apie grūdinimąsi, jo poveikį vaiko sveikatos stiprinimui. Pokalbiai apie fizinės veiklos metu galimas traumas ir jų profilaktiką moko vaikus saugaus elgesio sportuojant. Pedagogų pareiga skatinti vaiką pasitikėti savo jėgomis, teigiamai vertinti fizines išgales, nusiteikti tobulinti savo kūną ir dvasią. Diskutuodami apie higienos įgūdžių ir įpročių laikymąsi, vaikai ima geriau suvokti dantukų valymo, burnos skalavimo po valgio, nagų, kūno priežiūros svarbą. Reikia vaikams taip pat išaiškinti kokia yra svarbi ir dienotvarkė jų organizmui.

Pastaraisiais metais kai kurios ikimokyklinės įstaigos netgi pasivadino sveikos gyvensenos darželiais. Jos parengė specialias programas ir ėmė kryptingai diegti sveiką gyvenseną, ypatingą dėmesį skirti kūno kultūrai ir sveikatai. Visa tai jos daro pamatuotai, nes vaikų sveikata katastrofiškai blogėja. Šias idėjas plačiai propaguoja D. Jakučiūnienė, jos pastangomis jau kelinti metai vyksta vaikų lopšelių – darželių pedagogų sveikos gyvensenos sambūriai (Palangoje, Visagine, Marijampolėje, Vilniuje, Klaipėdoje, Druskininkuose, Plungėje ir kt.) Juose dalyvauja pedagogai iš įvairių Lietuvos vietovių. Sveikos gyvensenos sambūriuose aptariami vaikų sveikatos ugdymo klausimai, stebima praktinė veikla, dalijamasi darbo patirtimi.

Vaiko sveikatos užtikrinimas ikimokyklinėje įstaigoje – vienas iš svarbiausių tėvų poreikių, nes tai leidžia nepertraukiamai dalyvauti darbo rinkoje, nesusiduriama su problemomis darbovietėse išskylančiomis dėl vaiko slaugos, užtikrina sklandų vaiko ugdimąsi ir lavėjimą.

Vaikų priežiūra bendruomenėje padeda užkirsti kelią blogam elgimuisi su vaikais ir taip sumažina brangesnių valstybinių socialinių paslaugų, pavyzdžiui, globos namų, poreikį. Galiausiai vaikų priežiūros įstaigos prisideda prie ekonomikos, nes suteikia galimybę tėvams dirbti. Kai kuriose valstybėse, pavyzdžiui, Kinijoje, Prancūzijoje, Belgijoje, taip pat ir Lietuvoje vaikų priežiūros įstaigos yra išlaikomos mokesčių mokėtojų lėšomis. Panašiai, kai kurios Amerikos bendrovės remia vaikų priežiūrą, siekdamos pritraukti ir išlaikyti darbuotojus (Smolensky ir Gootman, 2003). Taigi ikimokyklinė, arba ankstyvoji, vaikų priežiūra turi ilgalaikį poveikį. Ikimokyklinių įstaigų infrastruktūra ir plėtra sudaro sąlygas vaiko tėvams sėkmingai derinti darbą ir vaiko priežiūrą, ir tai sudaro prielaidas darbinių pajamų atsiradimui, o ne socialinių išmokų vyравimui šeimoje.

Dauguma dirbančiųjų gyvena šeimose, ir jiems tenka derinti darbo ir šeimos pareigas. Šiandieninė socialinė situacija reikalauja, kad abu tėvai aktyviai dalyvautų darbo rinkoje, taip pat

šiuolaikinėje visuomenėje labai daug nepilnų šeimų. Jos atsiranda dėl ištuokų ar gimus nesantuokiniams vaikams – tuomet šeima turi tik vieną maitintoją, tad iškyla būtinybė mažamečius vaikus patikėti ikimokyklinio ugdymo įstaigoms. Pastaraisiais metais gyvėja ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo valdymo, organizavimo ir turinio formavimo decentralizavimo procesai – stiprėja vietos savivaldos vaidmuo, tačiau edukacinių ir socialinių paslaugų organizavimo sistema vis dar nelanksčiai prisitaiko prie specifinių tėvų poreikių ir galimybių. Menka ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo organizavimo modelių, švietimo pagalbos formų įvairovė, trūksta paslaugų, ypač specialiųjų poreikių turintiems ar migruojančių šeimų, ankstyvojo (0–3 metų) amžiaus vaikams. Tėvų apsisprendimas leisti vaiką į darželį susijęs su siekiu patenkinti ne tik savo, bet ir vaiko bendravimo su bendraamžiais poreikį, užtikrinti geresnes vaiko ugdymo sąlygas. Tėvų ikimokyklinio ugdymo pasirinkimo galimybes kartais riboja ir informacijos apie teikiamas paslaugas stoka. Tėvams reikalinga ir ikimokyklinių įstaigų įvairovė: darželiai dirbantys, pagal specializuotas, netradicines programas, privatūs darželiai, savaitiniai. Labiausiai tėvams reikėtų logopedų ir psichologų pagalbos darželiuose, medikų paslaugų, papildomo ugdymo paslaugų bei kitų. Pagrindinė priežastis, kodėl tėvai nesinaudoja ikimokyklinėmis ugdymo įstaigomis yra nelankstus paslaugų organizavimas. Pagrindinis konkrečios ikimokyklinio ugdymo įstaigos pasirinkimo kriterijus – geografiškai patogi vieta. Kadangi tėvams yra aktualu ne tik vaiką laiku nuvesti į darželį, bet taip pat ir patiems laiku ateiti į darbą. Todėl darželis yra visuomet pasirenkamas arčiausiai namų ar darbo vietos. Taip pat tėvams didelę įtaką daro ir atsiliepimai iš draugų, pažįstamų apie darželius. Kiti reikšmingi kriterijai tėvams : aukšta pedagogų kvalifikacija.

Ypač aktuali problema tėvams yra darželio darbo laikas. Tėvai taip pat patiria stresą – ryte nuvesti vaiką į darželį nevisi suspėja, o laiku pasiimti – juo labiau. Darželių darbo laikas fiksuotas, o įvairių įstaigų, kuriose dirba tėvai darbo laikas gali radikaliai skirtis nuo darželio darbo laiko. Neprognozuojamos spūstys gatvėse, užsitęsę darbiniai reikalai priverčia ne vieną tėvą pulti į paniką: o kaip šiandien savo atžalą iš darželio paimi laiku? Ne visiems darbdaviams rūpi asmeninės šeimos problemos, ne visi pateisina nuolatinį išėjimą iš darbo šiek tiek anksčiau. Nors viešai deklaruojama, kad darbdaviai turėtų padėti šeimoms derinti darbą bei šeimą, tačiau tai kol kas retai kur įgyvendinama. Todėl šiuo metu, kai kuriuose darželiuose yra įsteigtos prailgintos grupės, kuriose yra paliekami tie vaikai, kurių tėvai nespėja laiku pasiimti iš darželio. Tuomet tėvai gali ramiai ir be panikos užbaigti savo darbus ir atvažiuoti pasiimti vaiko. Nes jie žino, kad jis yra saugiai prižiūrimas. Žinotina, kad kai kurie darbdaviai sudaro lanksčius darbo grafikus tėvams, kurie padeda derinti darbo ir šeimos įsipareigojimus. Darželiai prie to dažniausiai derinasi užmokestį už darželį skaičiuodami atsižvelgdami į tėvų darbo grafiką.

Dar viena itin aktuali problema, vaikų turinčių specialiųjų poreikių ikimokyklinis ugdymas bei priežiūra. Specialiųjų poreikių ar neįgalų vaiką auginantiems tėvams itin sunku surasti įstaigą, kuri būtų pasiruošusi priimti jų vaiką, ypač tai aktualu toli nuo didžiųjų miestų gyvenantiems tėvams. Tokius vaikus auginantys tėvai dažniausiai yra priversti trauktis iš darbo rinkos, patys domėtis vaikų ugdymu, bei lavinimu. Neįgalių vaikų ugdymui ikimokyklinėse įstaigose yra sudarytos tik minimalios galimybės, nes trūksta lėšų, specialistų, žinių ir įgūdžių pedagogams, informacijos tėvams.

Kalbant apie šias problemas iškyla lanksčios vaikų priežiūros įstaigos sąvoka:

Lanksti paslaugas teikianti įstaiga – tai įstaiga atitinkanti šiuos kriterijus:

- lankstus darbo laikas;
- lankstus lankymo grafikas;
- lankstus įstaigos darbo organizavimas;
- lankstus apmokėjimas už paslaugas;
- įstaigos prieinamumas/pasiekiamumas;
- lanksti žemutinė vaikų, lankančių ikimokyklinio ugdymo įstaigą, amžiaus riba.

Taikantis prie šių aplinkybių tenka taikytis ir ikimokyklinio ugdymo įstaigų vadovams bei pedagogams. Tad šiandienos ikimokyklinių institucijų veikla privalo išsiplėsti tiek turinio, tiek funkcinė prasme: ikimokyklinis ugdymas neatsiejamas nuo globalizacijos bei socialinių procesų visuomenėje, o tai reikalauja lanksčių ikimokyklinio ugdymo paslaugų plėtros, atitinkančios tiek visuomenės, tiek tėvų, auginančių ikimokyklinio amžiaus vaikus, lūkesčius:

- teikti kokybišką ugdymą, parengti vaikus mokyklai;
- sudaryti galimybę tėvams tęsti profesinę veiklą, siekti karjeros;
- teikti šeimoms pedagoginę, psichologinę pagalbą ir socialinę paramą.

EBPO rekomendacijose dėl specialiųjų poreikių turinčių vaikų ugdymo primygtinai rekomenduojama atsisakyti požiūrio į negalią kaip į medicinos problemą. Specialiųjų ugdymo(si) poreikių turinčių vaikų integracijos įvairiais aspektais tyrimai paliečia socialinio teisingumo, švietimo prieinamumo, lygių galimybių užtikrinimo klausimus. Specialiųjų poreikių turinčių asmenų ugdymo problemų sprendimas atsispindi visuose trijuose Valstybinės švietimo strategijos tiksluose bei daugelyje priemonių, skirtų šiems tikslams įgyvendinti.(Švietimo būklės apžvalga)².

Specialiojo ugdymo įstatymo 11 straipsnyje teigiama, kad specialiųjų poreikių ikimokyklinio amžiaus (nuo 3 iki 6-7 metų) vaikai ugdomi ikimokyklinio ugdymo įstaigų

² http://www.smm.lt/svietimo_bukle/docs/apzvalgos/Svietimo_bukles_apzvalga-2.pdf

bendrosiose ar specialiosiose grupėse, specialiosiose ikimokyklinio ugdymo ir kitose specialiojo ugdymo įstaigose; Specialiųjų poreikių vaikai, neturintys galimybės kiekvieną dieną atvykti į specialiąją ikimokyklinio ugdymo įstaigą, ikimokyklinio ugdymo įstaigos specialiąją grupę ar kitas specialiojo ugdymo įstaigas, gali būti ugdomi šių įstaigų savaitinėse grupėse.³

Spec. Poreikių vaikų integracija itin aktuali ir jų tėvams. Ypač aktuali yra nedarbo problema, kuri trukdo tėvams įsilieti į aktyvų socialinį gyvenimą. Vaikai, turintys negalia, reikalauja daugiau priežiūros, dėmesio, tėvai (dažniausiai motina) turi atsisakyti darbo, kad galėtų visą dėmesį skirti savo vaikui, ypač jei negalia yra kompleksinė. Didesniuose Lietuvos miestuose yra ugdymo įstaigų, dienos centrų, kai kurie vaikai priimami ir į bendrojo lavinimo įstaigas, tačiau didesnė problema tiems tėvams, kurie gyvena atokesniuose rajonuose ir nenori vaiko atiduoti į internatinio tipo įstaigą. Bendrojo lavinimo ikimokyklinės įstaigos prieinamos tik nežymią negalia ar nedidelių spec. Poreikių (dažniausiai kalbos) turintiems vaikams, o didesnių spec. Poreikių turintys vaikai į tokias įstaigas patenka retai, nors viešai deklaruojama apie neįgalių asmenų integraciją į visuomenę.

Negalią turinčių vaikų integravimas į bendrojo pobūdžio ikimokyklines įstaigas reikštų ir naujų etatų poreikį: spec. Pedagogų, pedagogo padėjėjų, socialinių pedagogų, kinezeterapeutų ir t.t. o ir patys pedagogai dažnai neturi pakankami kompetencijų ugdyti specialiųjų poreikių vaikus.

Auginant vaiką su negalia bendravimas su įvairių sričių specialistais yra itin aktualus. Bendravimas šiuo atveju turi būti abipusis – tėvams jis padeda gauti naudingos informacijos apie vaiko gydymą, ugdymą, priežiūrą. Šiuo atveju ikimokyklinė ugdymo įstaiga galėtų būti pirminė grandis, kur tėvai galėtų gauti informacijos apie vaiko ugdymą, socializavimąsi, jo poreikių tenkinimą.

³ http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_1?p_id=69873

2. TĖVŲ POREIKIŲ TENKINIMAS ĮVAIRIOSE IKIMOKYKLINIO UGDYMO SISTEMOSE

2.1. Švietimo vadybos dokumentų reglamentuojančių tėvų poreikių tenkinimą ikimokyklinėje įstaigoje apžvalga

Ikimokyklinio ugdymo paslaugos labai svarbios ugdant vaikus kaip asmenybes. Jos papildoma vaikų ugdymą šeimose, skatina jų socialinių, pažintinių vystymąsi, praturtina vaikų bendravimo su kitais patirtį, padeda pasiruošti mokymuisi mokykloje. Svarbiausia ir pagrindinė priemonė, leidžianti užtikrinti harmoningą ikimokyklinio amžiaus vaiko raidą, yra darni ir palanki šeimos aplinka, o svarbiausia paslauga šeimai - užtikrinti ikimokyklinių institucijų paslaugų prieinamumą ir kokybę. Visuose Lietuvos Respublikos ikimokyklinio ugdymo institucijų veiklą reglamentuojančiuose dokumentuose pabrėžiama, kad ikimokyklinis ugdymas turi puoselėti visas vaiko galias (intelektualines, emocines, fizines), lemiančias asmenybės brandą ir socializacijos sėkmę, skatinti vaiko savarankiškumą, iniciatyvą, užtikrinti ikimokyklinio ir pradinio ugdymo tęstinumą.

„Lietuvos respublikos švietimo įstatymo“ 7 straipsnyje⁴ teigiama, kad „Ikimokyklinis ugdymas vyksta šeimoje, o tėvams (globėjams) pageidavus ar atsakingoms už vaiko teisių apsaugą institucijoms rekomendavus, pagal ikimokyklinio ugdymo programą.“ Tai reiškia, jog tėvams pageidavus ikimokyklinis ugdymas turėtų būti užtikrintas. Tačiau dar susiduriama su ikimokyklinio ugdymo prieinamumo problemomis. Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcijoje (2003)⁵, teigiama, kad „šeima ir valstybė dalijasi vaiko gerovės užtikrinimo atsakomybe“, o viena iš pagrindinių problemų, jog „Dirbančių tėvų vaiko teisė į ikimokyklinę priežiūrą bei ugdymą buvo ženkliai apribota uždarius daugelį vaikų darželių bei lopšelių. Teikiant šias paslaugas pabrėžiamas vaiko parengimas mokyklai, bet ne pagalba šeimai, derinant darbą su tėvų pareigomis“ šios problemos sprendimui siūloma „Ypatingą dėmesį skirti ikimokyklinių ir vaiko dienos priežiūros institucijų organizavimui. Šios paslaugos turi būti plečiamos įgyvendinant visuotinį priešmokyklinį ugdymą ir priežiūrą, sukuriant visiems ikimokyklinio ir mokyklinio amžiaus vaikams prieinamų dienos centrų tinklą“. Tačiau šios koncepcijos įgyvendinimas susiduria su ekonominėmis problemomis. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarime „Dėl ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo plėtros 2007–2012 metų programos patvirtinimo“⁶ taip pat keliami tikslai yra: „didinti ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo prieinamumą, ypač kaimo vietovėse“, „plėtoti švietimo pagalbos teikimo galimybes

⁴ http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=279441&p_query=&p_tr2=

⁵ http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=211767

⁶ <http://www.lygus.lt/seimairdarbas/files/2007-2012%20programa.doc>

ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikams ir jų šeimoms“, bei „užtikrinti visuomenei prieinamą informaciją apie ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą“. Įgyvendinant šiuos tikslus tikimasi pasiekti, kad „Iki 2012 metų ne mažiau kaip 25 procentai šeimų, auginančių 0–6 metų vaikus, gaus švietimo pagalbą. Ikimokyklinio ugdymo ir kitose švietimo pagalbą teikiančiose įstaigose bus įsteigta ne mažiau kaip 500 naujų socialinių, specialiųjų pedagogų, mokytojų padėjėjų ir kitų specialistų etatų.“ Tačiau dabartinė finansinė krizė stabdo šios programos įgyvendinimą.

2002 metais Europos sąjungos vadovų Barselonos konferencijoje taip pat buvo numatyta vaikų priežiūros paslaugas teikti 90 % vaikų nuo trejų metų iki mokyklinio amžiaus ir 33 % vaikų iki trejų metų amžiaus. Barselonos tikslai yra sudėtinė ES ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo strategijos dalis, jais siekiama padėti jauniems tėvams, visų pirma moterims, turėti galimybę dirbti⁷, tačiau 2008 metų Europos parlamento ataskaitoje⁸ teigiama, kad šie tikslai neįgyvendinti: „Daugelyje ES šalių vaikų priežiūros paslaugų poreikis anaipol nepatenkintas, o tai kliudo tėvams (ypač moterims) dirbti. Pažanga padaryta, tačiau reikia dar daug nuveikti, kad būtų teikiama pakankamai vaikų, ypač iki trejų metų, priežiūros paslaugų“.

Lietuvos vaikų ikimokyklinio ugdymo koncepcijoje (1989) pabrėžiama, kad vaikų ugdymą reikia grįsti pastovumo ir paslankumo, diferencijavimo ir integravimo, humanizavimo ir demokratizavimo principais, atsižvelgiant į amžiaus tarpinių ypatumus ir kiekvieno vaiko galimybes. Taip pat šioje koncepcijoje akcentuojama, kad šeima atlieka svarbiausią vaidmenį ugdant vaiką, ypač iki jam sueis treji metai, lopšeliui pripažįstamas tik šeimos pagalbinių vaidmuo.

Ikimokyklinis ugdymas Lietuvoje suprantamas kaip pradinė švietimo sistemos grandis, kuri tobulinama atsižvelgiant į bendrąsias visuomenės švietimo ir žmogaus ugdymo idėjas. Šiai grandžiai Lietuvos Švietimo sistemoje skiriama nemažai dėmesio. Lietuva orientuodamasi į ES švietimo politiką, nukreiptą į ugdymo ir socialinių paslaugų integravimą, teikiant paramą vaikui ir šeimai, pereina nuo siauros institucinės krypties specializacijos (lopšelis, darželis, mokykla, globos namai) prie visapusiško ugdymo.

Atsižvelgdama į poreikius, tradicijas, materialines ir pedagogines galimybes, kiekviena įstaiga, vadovaudamasi Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašu, rengia savo įstaigos programą – savitą, šeimų ir vaikų poreikius, regiono ypatumus atitinkantį modelį, atitolinantį ikimokyklinį ugdymą nuo unifikuavimo, standartizavimo. Nuo 2007 m. rugsėjo 1 d. visos ikimokyklinio ugdymą

⁷ http://www.europarl.europa.eu/news/public/default_lt.htm

⁸ <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/08/1449&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

teikiančios įstaigos dirba pagal savo parengtas programas.⁹ Taigi tai įpareigoja ikimokyklinės įstaigos kuriant savo programas numatyti bendradarbiavimo su tėvais ir jų poreikių tenkinimo galimybę.

Šiandieninės ugdymo įstaigos misija suprantama daug plačiau, nei teikti tik įprastas ugdymo paslaugas. Kaip teigiama „Metodinėse rekomendacijose ikimokyklinio ugdymo programai rengti“ (2006), atsižvelgdamos į vaikų, šeimos poreikius ir susitarimą su bendruomene, ugdymo įstaigos dažnai plečia teikiamų paslaugų spektrą:

- dažniausios paslaugos, kurios praplečia įstaigos teikiamų paslaugų spektrą, yra parama specialiųjų ugdymo(si) poreikių vaikams bei jų tėvams. Įstaigose veikia specialiojo ugdymo (si) komisijos, pagal kompetenciją atliekami specialiųjų poreikių vertinimai, kuriamos ir įgyvendinamos individualios vaikų ugdymo programos, vaikų reikmėms pritaikoma specialioji ugdymo(si) aplinka. Tėvams teikiamos informavimo ir konsultavimo paslaugos.
- dauguma įstaigų teikia papildomojo ugdymo paslaugas, pavyzdžiui, meninio ugdymo (liaudies ir pramoginių šokių būreliai, dailės, teatro studijos), sportinio ugdymo (krepšinio, plaukimo) ir kt.
- kai kurie darželiai siūlo papildomą vaikų globos laiką, pavyzdžiui, yra įstaigų, kuriose vaikai, prižiūrimi pedagogų, gali pasilikti grupėje po nustatytų įstaigos darbo valandų; kai kurios įstaigos dirba šeštadieniais.
- yra įstaigų, kurios teikia paslaugas įstaigų nelankantiems vaikams ir jų tėvams. Pavyzdžiui, organizuoja „motinystės \ tėvystės“ įgūdžių ugdymo grupes ankstyvosios vaikystės tarpsnio vaikams ir jų tėvams; organizuoja šeimų vasaros stovyklas ir kt. kai kurios įstaigos teikia įvairesnes tėvų švietimo paslaugas.

Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymuose numatyta¹⁰, kad tėvai (globėjai) turi teisę:

- švietimo įstatymo nustatyta tvarka pasirinkti valstybinę, Savivaldybės ar nevalstybinę ikimokyklinio ugdymo įstaigą;
- gauti informaciją apie darželyje vykdomas švietimo programas, ugdymo formas, teikiamas papildomo ugdymo paslaugas;
- dalyvauti darželio savivaldos institucijų veikloje, vaikų ugdymo procese, teikti siūlymus dėl vaikų ugdymo organizavimo, gauti informaciją apie vaiko ugdymo sąlygas ir pasiekimus;
- naudotis Specialiojo ugdymo įstatymo ir kitų įstatymų nustatytais teisėmis;

⁹ http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/LT_LT.pdf

¹⁰ http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_1?p_id=279441&p_query=&p_tr2=

- kreiptis į darželio vadovą, prašydami sudaryti sąlygas papildomam ugdymui.
- nuolat informuoti tėvus (globėjus) apie vaikų ugdimosi poreikius ir pasiekimus;
- bendrauti su kiekvienu vaiku ir jo šeima, burti grupėje dirbančius pedagogus: muzikos mokytojus, psichologus, logopedus ir kitus pedagogus vaikų ugdymui tobulinti;

Su šiomis teisėmis tėvai turėtų būti supažindinami priimant vaiką į ikimokyklinę ugdymo įstaigą.

Daugelyje darželių nuostatų yra sakoma, kad pagrindinis darželio tikslas yra plėtoti santykius su šeima, taikant naujas darbo su tėvais formas. Taip pat tėvai (globėjai) privalo :

- sudaryti reikiamas sąlygas vaiko fizinei, dvasinei, dorovinei, socialinei brandai;
- bendradarbiauti su įstaigos pedagogais, sprendžiant vaiko ugdymo ir globos klausimus;
- apie vaiko ligą skubiai pranešti grupės auklėtojai;
- valstybės nustatyta tvarka laiku mokėti už vaiko išlaikymą įstaigoje;
- pastebėjus ar nustačius atvejus, kai vaikui padaryti sužalojimai yra smurtinio pobūdžio, apie tai informuoti ugdymo įstaigos vadovą, vaiko teisių apsaugos tarnybą.

Žinoma, dėl įvairių aplinkybių šie įsipareigojimai ne visada patenkinami, tai susiję ir su socialinėmis aplinkybėmis, tačiau nemažą vaidmenį atlieka ir nepakankamos tėvų žinios, formalus požiūris į tėvų švietimą.

2.1. Tėvų poreikių tenkinimas įvairių ikimokyklinio ugdymo programų kontekste

Vaikų darželio programoje „Vėrinėlis“ vaiko ugdyme didelis dėmesys skiriamas supančiai aplinkai. Tai ugdomoji inspiruota aplinka. „Vėrinėlio“ programoje priemonės funkcionalios, ugdančios vaiko intelektualumą, jos gali būti pirktinės arba pačių pagamintos. Vaiko gyvenimo ritmas svarbus ugdymo elementas. „Vėrinėlio“ programoje auklėtoja turi stengtis sukurti tokią aplinką, kuri lemia visapusišką vaiko asmenybės vystimąsi, didelis dėmesys skiriamas bendravimui su šeima. Vaikas aktyviai, kūrybiškai plėtoja sumanymus arba pedagogų, tėvų pasiūlytas jam įdomias temas, idėjas, žaidimus, skatinančius tyrinėti savo kūną, jausmus, mintis, kalbą. „Vėrinėlio“ programos tikslai ir uždaviniai būtų šie:

1. Svarbiausias vaikų ugdymo darželyje tikslas – bendradarbiaujant su šeima, puoselėti visas vaiko galias, lemiančias vaiko asmenybės vystimosi ir jo integracijos į visuomenę sėkmę.
2. Sudaryti kuo palankiausias sąlygas perimti tautos dvasinės kultūros pagrindus (dorovinius, estetinius, komunikacinius).

3. Saugoti ir stiprinti fizinę ir psichinę vaiko sveikatą, puoselėti jo prigimtį, tenkinti svarbiausius poreikius: judėjimo, fizinio ir psichinio saugumo, bendravimo, pažinimo, asmeninio vertingumo, saviraiškos.
4. Ugdyti psichines vaiko galias (intelektines, emocijų, valios), stimuliuojant asmenybės pagrindų formavimąsi, puoselėjant jos individualumą, iniciatyvumą, kūrybiškumą.

Pedagogas turi stengtis užmegzti kontaktus su vaiko tėvais, nelaukdamas iniciatyvos iš jų pusės. Tinkamas auklėtojos bendradarbiavimas su tėvais padeda sukurti vaiko ugdymui palankią aplinką, išvengiama tėvų ir darželio pedagogų požiūrio į vaiką skirtingumo; vaikas mato gražaus bendradarbiavimo pavyzdį, palaikantį tėvų ir auklėtojų autoritetą. Auklėtojas išsiklauso į pasiūlymus tėvų, kurie gali patarti vaiko auklėjimo klausimais, stengiasi vaikų labai panaudoti kurioje nors srityje talentingų tėvų paslaugas, mielai priima jų pagalbą. Kartu su tėvais aiškinasi ir numato būdus vaiko problemoms spręsti. Auklėtojų ir tėvų bendradarbiavimo formos galėtų būti tokios:

- apsilankymas namuose;
- apsilankymai grupėje;
- pokalbiai su tėvais;
- kasdieninis bendravimas, atvedus ar pasiimant vaiką;
- tėvų susirinkimai.

Grupės gyvenimo ritmą formuoja:

1. Aktyvios vaikų veiklos ir poilsio kaita.
2. Deramas savaimingos ir organizuotos, laisvai pasirenkamos ir siūlomos veiklos santykis.
3. Pakankamai laiko skiriama individualiai veiklai, veiklai nedidelėmis grupelėmis, visos grupės veiklai. Turėtų vyrauti individuali veikla ir veikla nedidelėmis grupelėmis.
4. Fizinę, psichinę ir socialinę vaikų raidą skatinančios veiklos darna.
5. Derinimas veiklos skatinančios įgyti žinių; skatinančios perinti vertybines nuostatas; išmokti įvairių veiklos būdų.
6. Tinkamas kasdienybės ir švenčių ritmas.

Veiklą, vaikai renkasi skirtingai – pagal savo norus. Auklėtoja leidžia jiems pasirinkti veiklą, jiems netrukdo, tik pataria, paaiškina ir padeda. Pasirinkdami priimtina veiklą vaikai, išreiškia save. Veikloje atsiskleidžia jų nuotaika, charakterio bruožai. Vaikų darbeliai yra pagiriami, taip jie įgyja daugiau pasitikėjimo savimi. Pagrindinė veikla darželyje yra žaidimas. Kaip ir veiklą taip ir žaidimus vaikai renkasi skirtingai. Žaidimas – ypatinga vidinė vaiko būseną. Dėl to jis visada natūralus, laisvas.

Gera pradžia“ – tai tarptautinis vaikų ugdymo projektas dar žinomas „Step by Step“ pavadinimu. Lietuvoje vykdomas nuo 1996 metų Atviros Lietuvos fondo (ALF) iniciatyva (šiuo metu kuruoja Ugdymo inovacijų centras). „Gera pradžia“ remiasi moderniausiomis šiuolaikinio pasaulio nuostatomis: humanizmu, demokratija, atvirumu ir atsinaujinimu. Taikant iškiliausius pedagogikos ir psichologijos pasiekimus, įgyvendinamas į vaiką ir šeimą orientuotas ugdymas. Pasaulyje šis projektas vykdomas 30 šalių, o Lietuvoje pagal šią programą dirba apie du šimtai darželių ir tiek pat mokyklų.

„Gera pradžia“ programos grindžiamos tvirtu tikėjimu demokratijos principais. Kad vaikai išsaugotų vidinį pastovų norą mokytis, „Gera pradžia“ deda pamatus tiems požiūriams, įgūdžiams ir išsilavinimui. Žaidimas – tai vaikų darbas. Aplinkos pažinimas programoje „Gera pradžia“ ir grindžiamas šia prielaida. Vaikų aplinkos daiktai – tai medžiaga, iš kurios jie sukuria savo realybę. Vaikų kūryba – tai sukonkretintos veiklos rezultatas. Besiformuojantis vaikų pažinimas neatsiejamas nuo veiklos su daiktais, be jo jis paprasčiausiai neegzistuos.

Programa „Gera pradžia“ skatina vaikus pažinti pasaulį, klausinėti, ieškoti atsakymų. Kupina atvirų klausimų, mąstymą skatinanti veikla teikia vaikams daug naudos.

Pedagogas, dirbantis pagal šią programą, padeda vaikams suprasti, kad aplinka – daugiau negu paprasti daiktai. Tai ir vyksmas, ir informacija, kurios dėka galime tirti bei suvokti mus supantį pasaulį.

„Gera pradžia“ pirmenybę teikia:

- šeimos dalyvavimui;
- asmenybės sklaidą skatinančiai veiklai;
- individualizavimu grindžiamam ir į vaiką orientuotam ugdymui;
- veiklos centrams klasėse;
- techninės pagalbos teikimui kuriant ir modernizuojant klasės aplinką.

Ugdymo metodikoje „Gera pradžia“ ypatingas vaidmuo tenka tėvams, kurie yra svarbiausi patarėjai, padedantys geriau pažinti kiekvieną vaiką. Tėvai „Geros pradžios“ darželiuose yra pilnaverčiai bendruomenės nariai. Jie kviečiami vaikams papasakoti apie savo profesiją bei pomėgius. Dažnai, tai padeda vaikams geriau suprasti vieną ar kitą nagrinėjamą temą bei vieni kitus. Tai skatina tėvus labiau domėtis ugdymo procesu, aktyviai įsitraukti į vaiko ugdymo veiklą, geriau pažinti vaiką supančią aplinką bei aktyviau bendradarbiauti su pedagogais.

Viena iš Lietuvoje taikomų, tačiau mažiau paplitusi yra „Valdorfo“ programa. Šiuose darželiuose auklėtojos dirbdamos su mažais vaikais, kurią šiltą ir jaukią naminę aplinką, bei suteikia vaikų gyvenimui ritminių pasikartojimų. O tai užtikrina saugią psichologinę vaikų savijautą. Čia

vaikas ugdomas dviem kryptim. Pirma, auklėtojos užsiima ūkine, menine ir praktine veikla, kurią vaikams sudaromos sąlygos mėgdžioti (pavyzdžiui, kepimas, piešimas, rankdarbiai, įvairūs ūkio darbai). Antra auklėtoja ugdo vaikų fantazijos galias, sekdamas atidžiai parinktas pasakas, o taip pat padeda jiems giliau išgyventi, patirti daugelį gyvenimo aspektų, skatindamos laisvą žaidimą. Čia naudojami žaislai, pagaminti iš natūralių medžiagų ir kiti pačių vaikų surinkti gamtos daiktai. Tokioje natūralioje ir kūrybingoje aplinkoje vaikas nesąmoningai perima labai daug vertybinės, estetiškos ir kitos jo asmenybės formavimąsi lemiančios informacijos. Valdorfo darželis puoselėja kūrybingumą, gebėjimą stebėtis ir domėtis pasauliu, pagarbą gamtai ir žmogui.

„Valdorfo“ pedagogikoje tėvai atlieka svarbų vaidmenį dalyvaujant darželio veikloje. Labai aiškiai apie glaudų tėvų bendradarbiavimą su pedagogais apibūdina R. Kabalaitė savo darbe „Valdorfo pedagogikos įgyvendinimas Lietuvos ikimokyklinio ugdymo institucijose“. Glaudus tėvų ir pedagogų bendradarbiavimas - vienas esminių Valdorfo darželio bruožų. Abipusė parama ir pagalba yra svarbi sėkmingo vaikų ugdymo sąlyga.

Praktikuojamos tokios bendradarbiavimo formos:

1) Pokalbiai apie vaiką:

- Kasdieniniai individualūs pedagogo ir tėvų pokalbiai.
- Specialiai organizuojami ilgesnės trukmės pokalbiai su šeima apie vaiką.
- Apsilankymai namuose, skirti artumui užmegzti, geriau suprasti vaiko gyvenimo sąlygas, o ne spręsti problemas.
- Sunkūs pokalbiai.
- Pokalbiai prieš mokyklą apie vaiko raidą ir pasiekimus darželyje, jo pasirengimą mokyklai.

2) Tėvų švietimas:

- Pedagoginės paskaitos tėvams, dar nevedantiems vaiko į darželį.
- Praktiniai užsiėmimai darželio grupės aplinkoje su tėvais ir vaikais, dar nevedančiais vaiko į darželį: pvz, tėvai mokomi gaminti žaislus, žaidžiami rato žaidimai, sekama pasaka, drauge valgoma.
- Tėvai kviečiami į seminarus, užsienio lektorių paskaitas.

3) Konkrečios darželio grupės tėvų susirinkimai.

- Auklėtojų organizuojami susirinkimai.
- Pačių tėvų organizuojami susirinkimai, kur jie aptaria darželio grupės ūkinius poreikius, pasiskirsto darbais, atsakomybe.

Populiarios susirinkimų dalys yra:

- socialiniai žaidimai;

- aktualios problemos iškėlimas, ir kiekvieno susirinkimo dalyvio pasisakymas tuo klausimu arba pritaikant grupinį darbą;

- pasakojimas apie vaikus, jų gyvenimą ir bendravimą grupėje, linksmus jų nutikimus ir pokalbius.

4) Tėvų dalyvavimas darželio šventėse ir jų rengime.

5) Išvykos į gamtą, kur dalyvauja vaikai, tėvai ir auklėtojos.

6) Mugių organizavimas, žaislų gamyba.

7) Vasaros stovyklos.

8) Tėvų talkos:

Svarbus aspektas - neformalūs santykiai, kuriuos ypač skatina atsakomybės suteikimas tėvams (ne už pedagoginį procesą darželyje, o už jo socialinį ir ūkinį gyvenimą).

Šiame procese svarbu:

1. Būti atviriems, tartis su tėvais įvairiais klausimais, išklausti jų nuomonės, pageidavimų, ir į juos atsižvelgti.

2. Įgyti tėvų pasitikėjimą, tapti jiems pedagoginiu autoritetu.

3. Neįmanoma tėvams suteikti atsakomybės, jei jie patys šito nenori. Todėl reikia rūpintis tėvų motyvacija, moraliniu suinteresuotumu.

4. Aktyviai informuoti tėvus apie vaikus, darželio gyvenimą, jo prasmę, intensyvumą ir sėkmes.

5. Sudominti tėvus socialiniu darželio gyvenimu. Tam padeda švenčių, talkų, išvykų metu atsirandantys neformalūs santykiai, tarpusavio draugiškumas.

6. Sudominti tėvus jų pačių mokymosi, tobulėjimo galimybe (seminarais, konferencijomis, ekskursijomis į užsienio darželius ir mokyklas).

7. Sudominti ūkiniu darželio gyvenimu. Tėvai įsitraukia, ieškodami lėšų ir ekonomiškesnių būdų.

Daugelis panašių bendravimo su tėvais metodų taikomi ir kitose ugdymo programose. Tačiau žaislų gamyba, bendros išvykos į gamtą, pačių tėvų organizuojami susirinkimai yra savita „Valdorfo“ pedagogikai.

Kitaip į vaikų ugdymą žiūrima „Montessori“ programoje. Jos sistemoje akcentuojami pojūčiais grindžiami vaiko psichikos lavėjimo periodai. Darželiuose vaikams didaktinė medžiaga turi būti pateikiama atsižvelgiant į amžiaus tarpsnius. Anot Montessori 1992 m. vaikui leidžiama veikti laisvai ir savarankiškai, jis neverčiamas imtis kokio nors griežtai nurodyto darbo. Jos sistemoje vertingi gyvenimo pratimai. Jie – vaikų pasirengimo tolesnei pažinimo veiklai pagrindas. Pavyzdžiui: skalbimas, rankų plovimas, grindų šlavimas ir kt. Kadangi ugdomas vaiko savarankiškumas, pasirinkimo laisvė, labai svarbu, kad patys tėvai prisidėtų prie šios sistemos ugdymo idėjos. Montessori sistema yra plačiai žinoma pasaulyje ir kaip ir bet kuri kita sistema turi

savų trūkumų bei privalumų. Tačiau daugiausia kritikos Montessori metodas sulaukė dėl to, kad jame nėra vietos laisvam žaidimui ir vaizduotei, kad nepripažįstamos pasakos, kas Valdorfo metode tai yra aktualu. Anot Montessori prie vaiko ugdymo prisideda ir tėvai, jie gali buityje rasti ir pasiūlyti vaikui priemonių, kurios atitiktų Montessori principus.

Išskiriama keletas bruožų kuo Montessori darželis skiriasi nuo tradicinio:

- Aplinkos paruošėja yra auklėtoja. Paruoštoje aplinkoje vaikai mokosi patys per savo patirtį ir atradimus. Stalai, kėdės lengvi, leidžiant pasirinkti tinkamą vietą ir padėti, vaikas gali atsisėsti prisitaikydamas prie vietos. Tai išorinis laisvės požymis, auklėjimo priemonė.
- Daiktų paprastumas ir netobulumas padeda išlavinti vaiko vikrumą.
- Didaktinių priemonių sistema – viena iš sudėtinių vaiko aplinkos dalių lavinančių vaizduotę.
- Kiekvienas daiktas turi savo paskirtį ir nėra naudojamas savo tikslam.

Ugdymas pagal Montessori metodiką specialiai organizuojamas laikantis tam tikrų reikalavimų. Vienas jų – supažindinti per dieną su 2-3 naujais pratimais ir jiems atlikti naudoti tik tas priemonės, kurios buvo naudotos prieš tai. Be to būtina atsižvelgti į vaiko gebėjimus. Montessori mokymo programoje gali dalyvauti įvairaus amžiaus vaikai. Kartais jaunesni vaikai mokosi iš vyresniųjų. Auklėtojas parodo vaikams priemonės ir pademonstruoja, kaip teisingai jas naudoti. Tada vaikai pasirenka priemonės, su kuriomis norėtų dirbti. Jie dirba ant grindų arba naudojami vaikų ūgį atitinkančiais baldais. Jutimų raidą skatina užduotys su figūromis, kaladėlėmis, dėlionėmis. Mokymui naudojamos tokios priemonės, kaip didelės raidės, karoliukai ir skaičiavimo lazdelės, priemonės tūrio, svorio, apimtys mokymui. Visos priemonės yra sukurtos taip, kad vaikas suprastų, ar naudoja jas teisingai. Montessori mokykloje nėra nei atlygio už sėkmę, nei peikimo už nesėkmę. Kiekvienas vaikas skatinamas atkakliai siekti užsibrėžto tikslo, nes kiekvienas vertinamas kaip sumanus vaikas. Teigtina, jog Montessori programoje skatinamas realistinis mokymas. Pavyzdžiui, nenaudojami tokie žaislai, kaip maži baldeliai ar drabužėliai. Vietoje žaislinių vaikai naudoja tikrus daiktus ir atlieka tikras užduotis, pavyzdžiui serviuoja stalą tikrais įrankiais, lygina tikru lygintuvu. Dirbant grupėje būna tik po vieną priemonę. Jei vaikas nori kurios nors priemonės, jis turi palaukti, kol ji bus laisva. Taip stengiamasi iškiepyti pagarbą kitų darbui ir mokyti prisitaikyti prie realybės.

Pasak, L.Ušeckienės aiškinant, kaip reikia atlikti vieną ar kitą pratimą, svarbu parinkti minimalų veiksmų ir žodžių kiekį, mat vaikui turi būti palikta erdvė šį tą surasti pačiam, nes ilgos instrukcijos asimiliuoti jis nepajėgus. Svarbu akcentuoti, jog montesoriškas mokymas turi vykti ne tik specialiai tam skirtu laiku, bet ir tada, kai suaugusieji dirba namų ruošos darbus, nes taip vaikas

yra natūraliai įtraukiamas į veiklą ir gana greitai išmoksta tam tikrų veiksmų. Taip pamažu yra formuojamas vaiko atsakingumas.

Pagal L.Ušeckienę tėvai taip pat turi aktyviai dalyvauti ugdymo procese. Tokią pat metodiką būtų tikslinga taikyti ir namuose. Tėvai dirbdami pagal šią metodiką turėtų laikytis tokių reikalavimų: sudaryti palankią dirbtinę aplinką skleisti vaiko individualumui (nedidelėje aplinkoje tvarkingai ir estetiškai sudėliotų funkcionalių vaiko atžvilgių daiktus ir priemones, kurios turi atlikti sensorikos, sensomotorikos, gyvenimiškos veiklos, skaičiavimo, skaitymo ir rašymo įgūdžių plėtotės funkcijas), stengtis tik demokratiškai bendrauti su vaiku, nesiekti visko daryti už jį, bet stebėti ir palaikyti savo vaiko veiksmus, siekti jog vyrautų inspiruota ir tik retkarčiais organizuota veikla, kurios metu vaikas pamažu savo tempu lavina sensomotoriką, išmoksta gyvenimiškų darbų, taip pat susiformuoja skaičiavimo, skaitymo išrašymo įgūdžių.

Ikimokyklinio ugdymo metu siekiama, kad vaikai augtų veiklūs, aktyvūs, todėl sudaromos visos galimybės vaikams tyrinėti, išbandyti save, atrasti ir sužinoti. Siekiant šių tikslų organizuojamos ekskursijos, išvykos, darbinis ir fizinis lavinimas. Kiekvienam vaikui sudaromas individualus ugdymo planas, kuriame numatomi pagrindiniai ugdymo tikslai bei pedagogo ir šeimos atsakomybė ir įsipareigojimai. Ugdymo planas leidžia stebėti ir vertinti vaiko raidą.

Didelis dėmesys skiriamas kalbos ugdymui. Darželio pedagogai remiasi nuostatomis, kad kalba – tai vaiko esybė. Jos lavinimo negalima atsieti nuo vaiko kasdienio gyvenimo ir patirties.

Meninė veikla – universali vaiko visuminio ugdymo priemonė. Ji suteikia dideles galimybes pajauti ir stebėti grožį, žadinti poreikį bendrauti su menu ir kurti jį. Meninė veikla padeda vaikui pažinti ir išreikšti save pačiomis įvairiausiomis meno priemonėmis bei formomis: vaidinant, šokant, kuriant dailės darbelius. Meninė veikla lavina vaikų kūrybines galias, padeda formuoti ir atsiskleisti gabumams, turi lemiamos įtakos vaiko intelekto raidai. Meninė raiška yra puiki priemonė ugdyti ir plėtoti vaiko socialinius ir komunikacinius gebėjimus.

Visose ugdymo programose numatomas bendradarbiavimas su tėvais, bandoma juos įtraukti į vaikų ugdymo veiklą, tačiau „Montessori“ ir „Valdorfo“ programose pageidautina, kad tokia pat ugdymo sistema būtų taikoma ir namuose, nes tai padeda išvengti tam tikrų prieštaravimų tarp šeimos ir darželio. Tai reikalauja ir tėvų pasiruošimo, susipažinimo su tam tikromis ugdymo filosofijomis. Tad galima manyti, kad pagal šias programas dirbantys pedagogai turi daugiau teikti informacijos tėvams, aiškinti darbo metodikas, ugdymo filosofiją, teikti įvairias praktines žinias.

3. TĖVŲ POREIKIŲ TENKINIMO IKIMOKYKLINĖJE ĮSTAIGOJE EMPYRINIS TYRIMAS

3.1. Tyrimo metodika ir organizavimas

Tyrimo metodologijos pagrindas – socialinis konstruktyvizmas. Konstruktyvaus pasaulio pažinimas reiškia tam tikrą „grįžimą į realybę, nuolat ieškant sąsajų su ja“ (Burkhardt, 1973, p.32). konstruktyvizmo paradigma tėvų poreikius leidžia apibūdinti, kaip konstruktyvaus mąstymo ir veiklos sritį, kai žinojimas tampa itin svarbiu elementu konstruktyviai organizuoti vaikų ugdymo veiklą ikimokyklinėje įstaigoje, kuri tenkintų ir tėvų poreikius. Jis pasiekiamas per ugdymo tikrovės, kaip tėvams itin reikšmingos srities, suvokimą, įgyjant tokį pedagoginį žinojimą, kuris gali tapti jų naujos patirties dalimi.

1 etapas. Problemos apibrėžimas. Šio etapo pagrindinis tikslas sudaryti tyrimo generalinį planą, kuriame numatoma kada ir koks tyrimo etapas bus atliktas. Tyrimo pobūdis yra pažintinis. Pasirenkami tyrimo metodas, kuris šiuo atveju yra specialus klausimynas. Šiuo pagrindu suformuluota empirinio tyrimo problema.

2 etapas. Tyrimo projekto rengimas. Tyrimo metu buvo parengtas tyrimo projektas. Tyrimo projektas – tai generalinis planas, kuriame įvardijama technika bei procedūros, kurie naudojami renkant bei analizuojant tyrimo problemai svarbius duomenis.

Taip pat šiame etape buvo aptariama, kokius atrinkti tyrimui žmones, kokios bus respondentų grupės ir jų dydžiai. Homogeninė šio tyrimo imtis 150 šeimų, auginančių ikimokyklinio amžiaus vaikus. Taip pat duomenų patikslinimui ir pedagogų nuomonės išsiaiškinimui buvo apklausta 30 pedagogų.

3 etapas – duomenų rinkimas ir jų analizė.

Šiame etape parinktas konkretus pirminių duomenų rinkimo metodas ir jo realizavimui reikalingos priemonės. Svarbiausias informacijos gavimo metodas pirminiame tyrime yra apklausa, nes jos metu vartotojai tiesiogiai ar netiesiogiai gali išsakyti savo nuomonę apie iškylančias problemas bei poreikius.

4 etapas – išvadų darymas ir ataskaitos rengimas.

Šiame etape buvo daromos išvados ir rašoma ataskaita, kurioje stengiamasi atsakyti į išsikeltus klausimus. Tai labai svarbus tyrimo momentas, nes jei norima, kad išvados ir rekomendacijos būtų naudojamos, privaloma pateikti teisingus, patikimus ir surinktais duomenimis patvirtintus rezultatus.

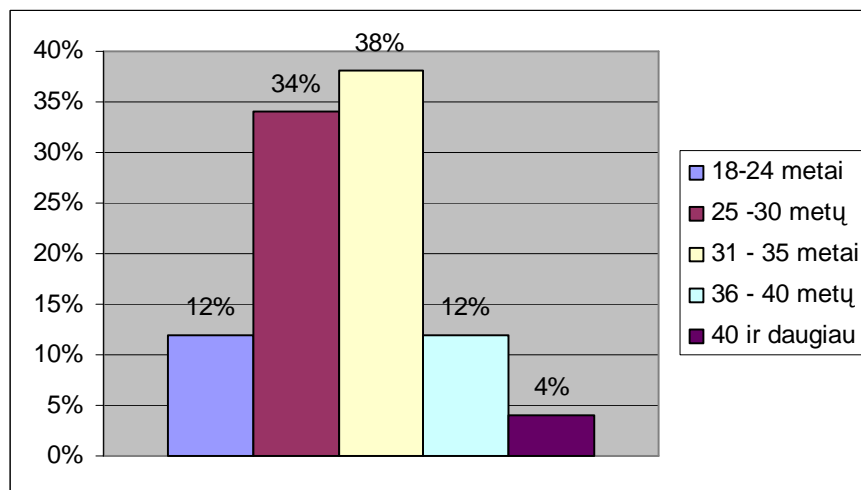
5 etapas – ieškojimas iki galo.

Šiame etape bus nustatytos ataskaitos naudojimo galimybės ir jos rezultatus bus galima naudoti pasirenkant atitinkamas priemones kaip tobulinti šeimų, auginančių vaikus su protine negalia, poreikių tenkinimą. Šis tyrimas yra daugkartinis, nes ateityje šį tyrimą bus galima atlikti pakartotinai ir palyginti naujai gautus duomenis su ankstesniais ir stebėti minėtų poreikių kaitą, bei jų patenkinimą.

3.2. Tyrimo rezultatų analizė

Tyrimo dalyvavo 150 respondentų, auginančių ikimokyklinio amžiaus vaikus, kurie lanko vaikų darželius. Norint išsiaiškinti tėvų socialinį poveikslą buvo išsiaiškintas tėvų amžius išsilavinimas ir ikimokyklinio amžiaus vaikų skaičius šeimoje.

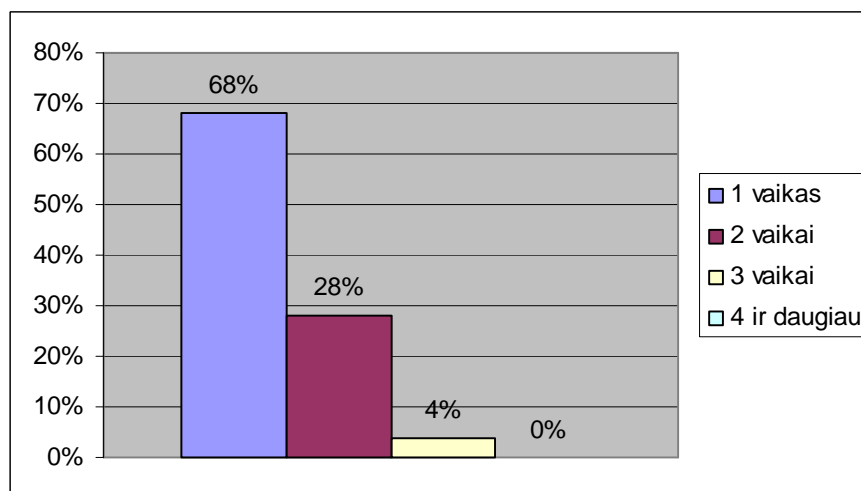
Pagal amžių respondentai pasiskirstė taip žr. 1 pav:

1 pav. „Tėvų pasiskirstymas pagal amžių“

11 proc. respondentų yra 18-24 metų, 34 proc. – 25-30 metų, 39 proc. tėvų yra 31-35 metų, 13 proc. tėvų yra 36- 40 metų amžiaus, 3 proc. tėvų yra virš 40 metų.

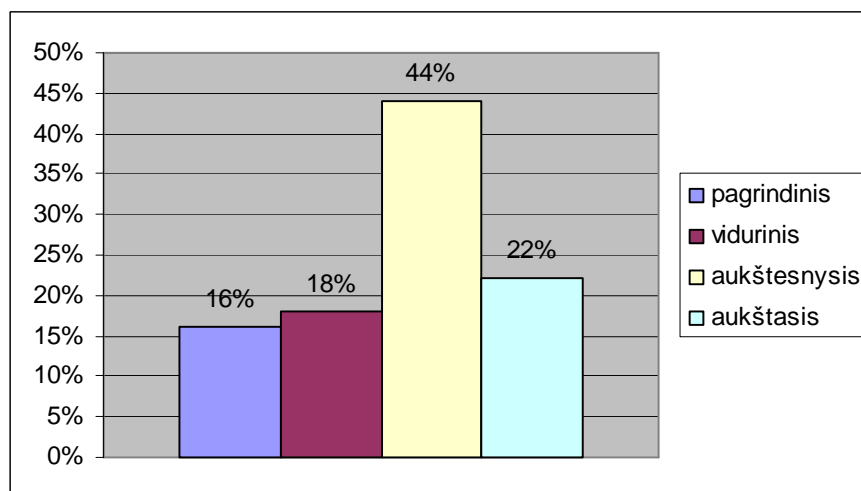
Taip pat svarbu sužinoti kiek ikimokyklinio amžiaus vaikų augina tėvai (žr.2 pav.):

2 pav. „Ikimokyklinio amžiaus vaikų skaičius šeimoje“

Dauguma tėvų augina po vieną ikimokyklinio amžiaus vaiką (68proc.), 27 proc. tėvų turi 2 ikimokyklinio amžiaus vaikus, o 5 proc. – 3 ikimokyklinukus.

Pagal išsilavinimą tėvai pasiskirstė šitaip (žr. 3 pav.):

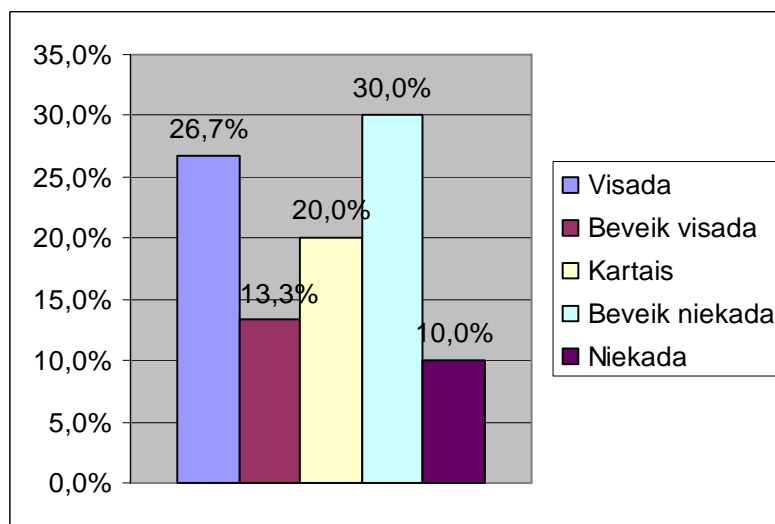
3 pav. „Tėvų pasiskirstymas pagal išsilavinimą“

16 proc. respondentų turi pagrindinį išsilavinimą, 18 proc. – vidurinį, 44 proc. apklaustųjų yra aukštesniojo išsilavinimo ir 22 proc. tėvų turi aukštąjį išsilavinimą.

3.2.1. Tėvų poreikiai vaikų auklėjimui

Darželis neretai pirmiausia suvokiamas, kaip vaikų auklėjimo įstaiga, kur skiepijamos vertybės, ugdoma pagarba, atsakingumas, savarankiškumas.

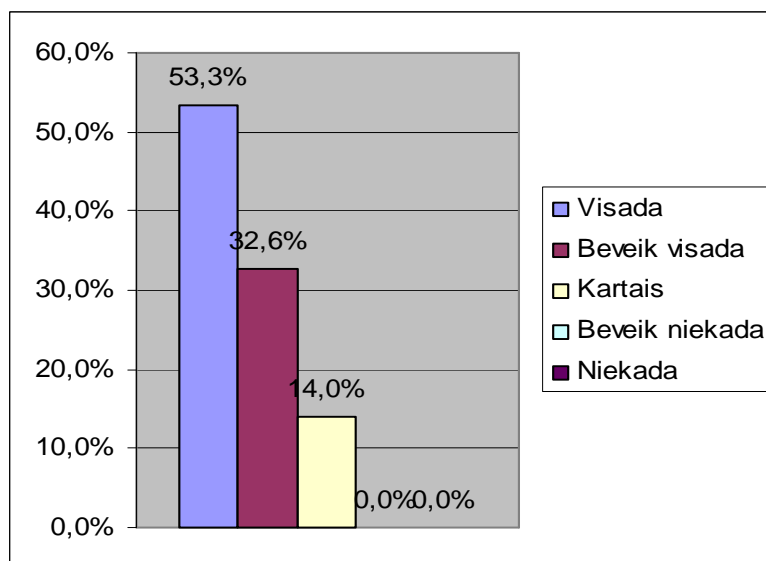
Pedagogai yra tėvų pagalbininkai ugdant ir auklėjant vaikus. Tad bandyta išsiaiškinti ar tikrai pakankamai dėmesio skiriama kvalifikuotos pagalbos ugdymo klausimais teikimui (žr 4 pav.):

4 pav. „Kvalifikuotos pagalbos ugdymo klausimais teikimas“

Jog tėvams visada suteikiama kvalifikuota pagalba pasisakė 26,7proc. apklaustųjų, per pus mažiau atsakė, jog „beveik visada“ (13,3 proc.), kartais - 20proc. respondentų. Daugiausiai net 30proc. respondentų teigia, jog beveik niekada nėra suteikiama jokia kvalifikuota pagalba jų vaiko ugdymo bei auklėjimo klausimais. Netgi buvo ir tokių, kuriems ši pagalba niekada nėra suteikiama 10 proc.. Toks gana didelis skaičius respondentų, neigiamai vertinančių kvalifikuotos pagalbos ugdymo klausimais teikimą, rodo, jog pedagogams trūksta kompetencijų tinkamai informuoti tėvus apie vaikų ugdymą, sunkumus ir problemas, išskylančias ugdymo procese, vaiko pasiekimus.

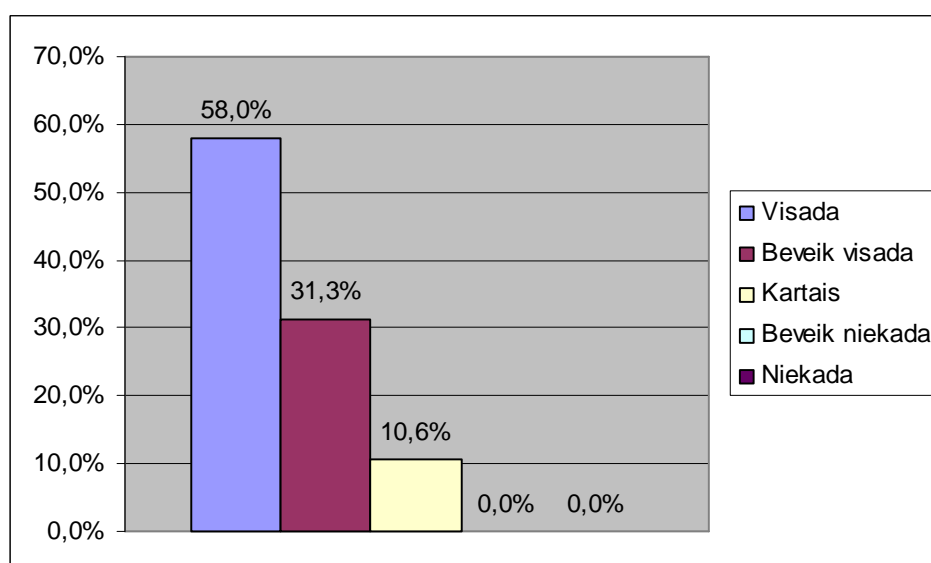
Viena iš pedagogų kompetencijų yra gebėti sudaryti vaikams galimybę perimti bendrąsias žmonijos vertybes bei tautos dvasinės kultūros pagrindus tokia vertybė yra pagarba supančiai aplinkai. Ką tėvai mano apie pagarbos jausmo ugdymą matyti 5 pav.

5 pav. „Pagarbos jausmo kitiems ugdymas“

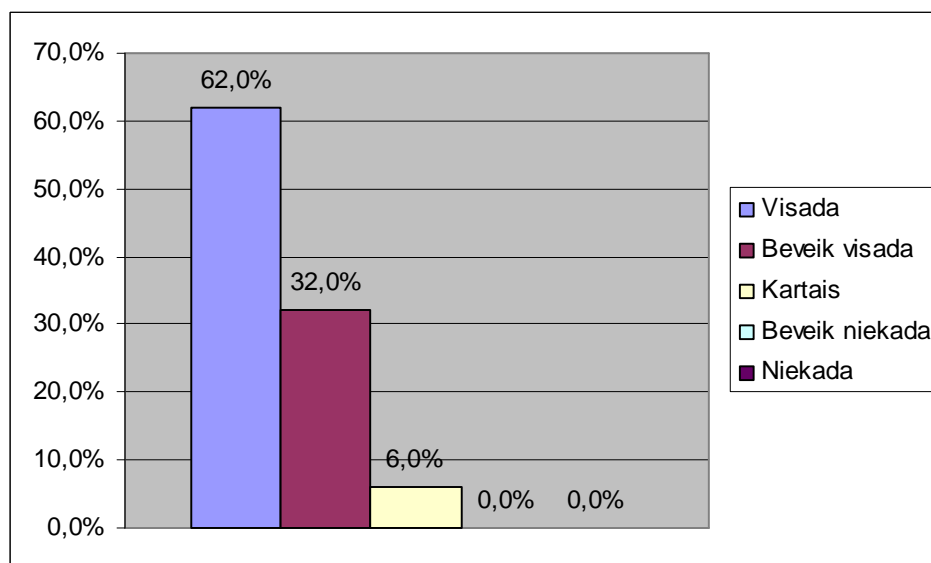
53,3 proc. tėvų mano, jog pedagogai visada skiria daug dėmesio pagarbos jausmo kitiems skiepijimui, 32,6 proc. apklaustųjų, kad ši vertybė ugdoma beveik visada, 14 proc. pasirinko atsakymo variantą „kartais“. Neigiamų atsakymo variantų nebuvo. Tokie rezultatai rodo, kad ikimokyklinio ugdymo pedagogai skiria itin daug dėmesio pagarbos vienas kitam, bei supančiai aplinkai ugdymui.

Gana panašiai atsakymų rezultatai pasiskirstė ir klausiant apie atsakingumo jausmo ugdymą ikimokyklinėje įstaigoje (žr.6 pav.):

6 pav. "Dėmesio skiriamas vaikų atsakingumo jausmo ugdymui"

Absoliuti dauguma tėvų (58 proc. – visada; 31,3 proc. – beveik visada); 10,6 proc. tėvų mano, kad vaikų atsakingumas ugdomas kartais. Neigiamų atsakymų variantų neužfiksuota. Auklėjimo bei ugdymo proceso sėkmė itin priklauso nuo to, kaip pedagogas sugeba rasti priėjimą prie kiekvieno vaiko. 7 paveiksle matome kaip pasiskirstė atsakymų variantai:

7 pav. „Tėvų nuomonė apie auklėtojų gebėjimą rasti priėjimą prie vaiko“

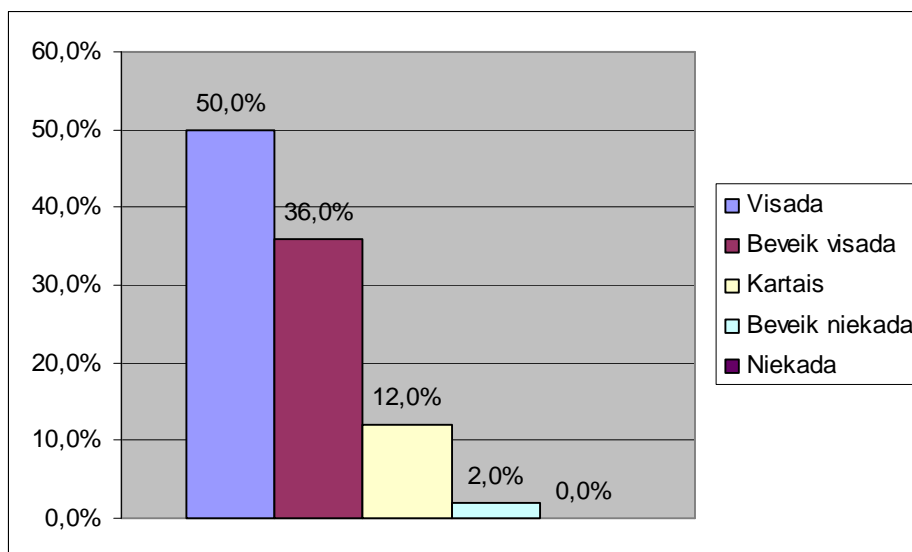
Priėjimas prie konkretaus vaiko, gebėjimas jį paveikti didžiaja dalimi priklauso nuo pedagogo bendravimo kompetencijos. Matyti, jog tėvai mano, kad pedagogai dažniausiai geba rasti priėjimą prie vaiko. 62 proc. tėvų pasirinko atsakymo variantą – „Visada“, 32 proc. – „Beveik visada“

Tyrimas rodo, kad ikimokyklinio ugdymo pedagogai turi pakankamai kompetencijų

3.2.2. Tėvų poreikiai vaikų lavinimui

Vienas iš pagrindinių tėvų reikalavimų ikimokyklinei įstaigai yra įvairių vaiko įgūdžių, vėliau padėsiančių mokytis, prisitaikyti visuomenėje, lavinimas.

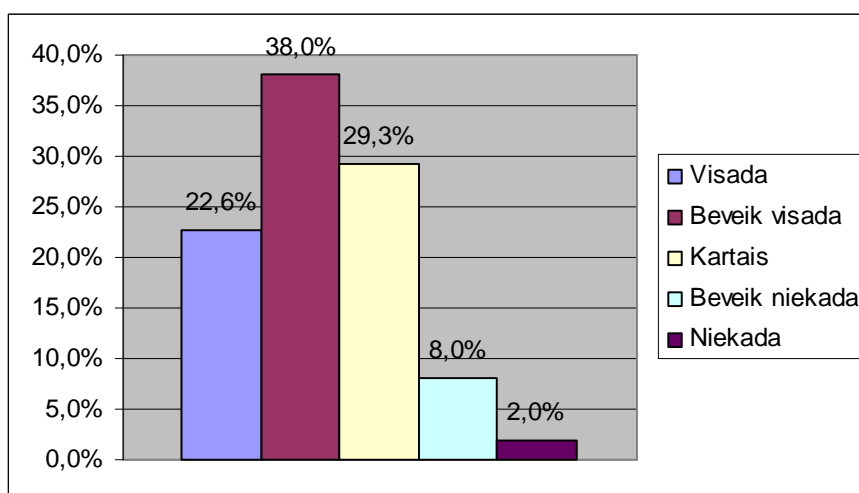
Mokydamiesi būti kartu, stengdamiesi išklausyti vienas kito, darydami įvairius darbelius, žaisdami vaikai lavina savo dėmesio bei susikaupimo įgūdžius. Kiek tam bus skiriama dėmesio priklauso ir nuo auklėtojų kompetencijos. Kaip tai atsispindi tėvų nuomonėje matome 8paveiksle:

8 pav. „Dėmesio bei susikaupimo įgūdžių plėtojimas“

Didžioji dauguma apklaustųjų sutinka, kad darželyje daug dėmesio skiriama dėmesio bei susikaupimo įgūdžių lavinimui (50 proc. – visada, 36 proc. – beveik visada). Šie įgūdžiai gana svarbus tolesniam mokymuisi, tad jų lavinimas yra vienas iš didesnių poreikių

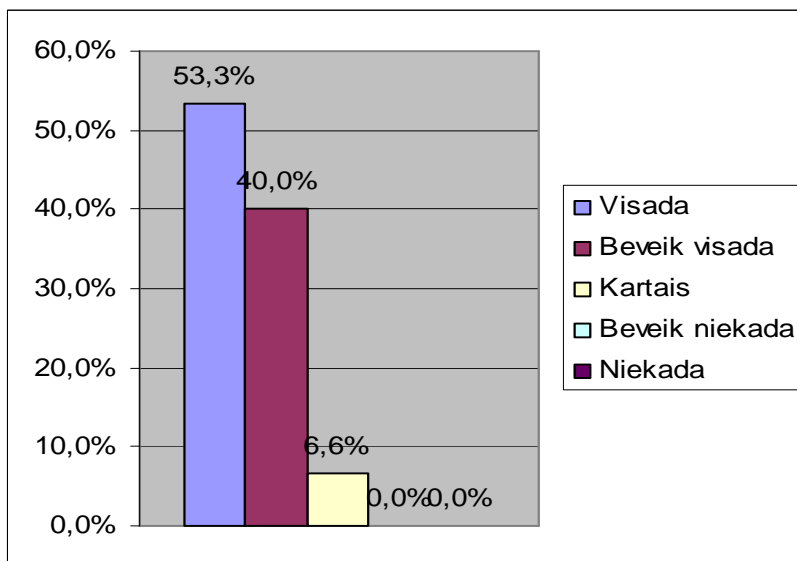
Daugelio darželių nuostatose teigiama, kad daug dėmesio skiriama vaikų saviraiškai. Saviraiškos skatinimas – tai svarbiausias kriterijus kūrybiškai asmenybei ugdyti. Tad norėta sužinoti, tėvų nuomonę į dėmesį saviraiškai darželiuose (žr. 9 pav.):

9 pav. „Tėvų požiūris į dėmesio skirimą vaikų saviraiškai“

Didžiausias procentas tiriamųjų (38 proc.) atsakė, jog beveik visada skiriama dėmesio vaikų saviraiškai, o 22,6 proc. – visada. Tai patvirtina, kad ikimokyklinis ugdymas skatina vaiko saviraišką, plėtoja vaiko kūrybines galias. 29,3 proc. tėvų, mano, kad vaiko saviraiška puoselėjama kartais ir tik 2 proc. tėvų mano, kad vaiko saviraiškai dėmesio visiškai neskiriama.

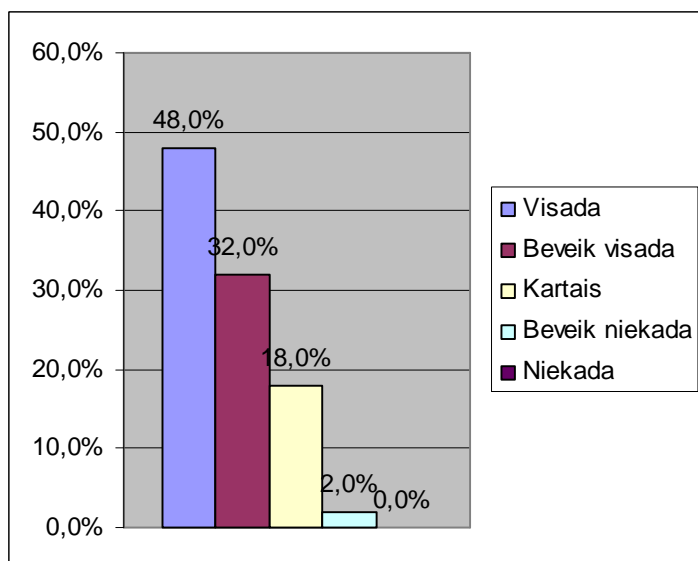
Svarbu išsiaiškinti ir tėvų požiūrį į ugdymo programas (žr. 10 pav.):

10 pav. „Tėvų požiūris į tai, kaip ugdymo programa skatina vaiko protinį vystymąsi“

Absoliuti dauguma tėvų (73,3 proc.) mano, kad darželio programos skatina vaiko protinį vystymąsi. Toks palankus požiūris rodo, kad tėvai išvelgia ikimokyklinės įstaigos naudą jų vaiko intelektualiniam vystimuisi. Žinoma, ne visi tėvai yra susipažinę su programomis pagal kurias ugdomi jų vaikai, tad suvokimas apie jų naudą yra daugiau intuityvus.

Ikimokyklinė įstaiga dažniausiai yra pirmoji grandis, kur pastebimi vaiko kalbos sutrikimai, stebima kalbos raida. Tai taip pat tai palankiausia vieta šiems sutrikimams šalinti. Daugumoje ikimokyklinių įstaigų yra logopedo etatai – taip stengiamasi patenkinti poreikį vaikų kalbos lavinimui patenkinti. Kiek šis tėvų poreikis yra patenkinamas, matyti 11 paveiksle:

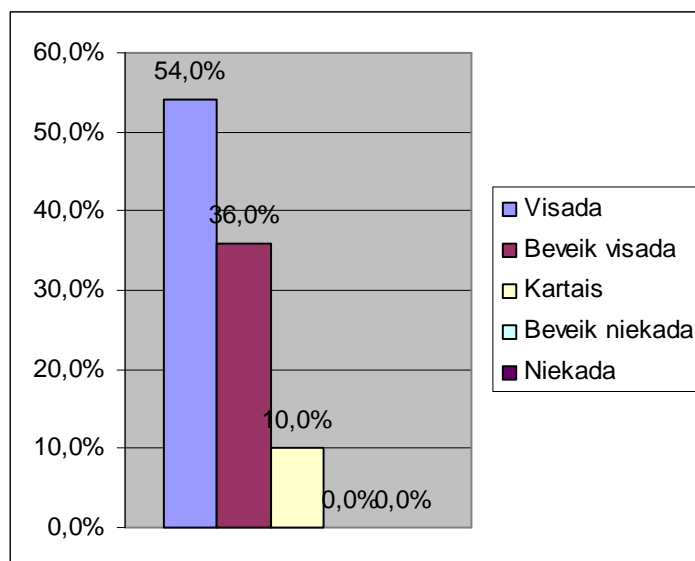
11 pav. “Dėmesio vaiko kalbos raidai skirimas”

48 proc. tėvų yra patenkinti dėmesiu skiriamu vaiko kalbos raidai, 32 proc. beveik visada patenkinti, 2 proc. tėvų beveik niekada nepastebi tokio dėmesio skirimo.

Tyrimas rodo, jog tėvai yra patenkinti vaikų lavinimu, jie pasitiki pedagogų kompetencijomis, lavinant įvairius vaikų įgūdžius.

3.2.3. Globos poreikio tenkinimas

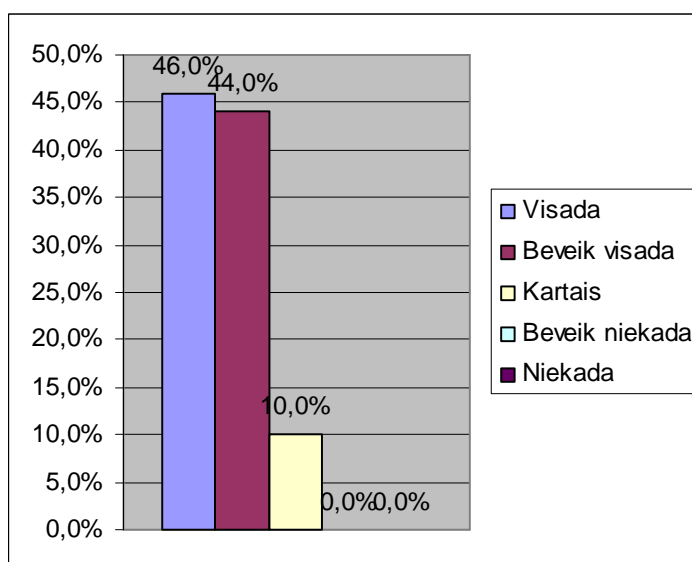
Ikimokyklinė ugdymo įstaiga yra specifinė tuo, kad ji privalo teikti ne tik ugdymo bei auklėjimo, bet ir vaikų priežiūros bei globos paslaugas. Globa suprantama, kaip tinkamų sąlygų dvasiškai ir fiziškai saugiai augti sudarymas. Darželyje vaikai globojami, kol jų tėvai yra užsiėmę, tai dažniausiai įvardijama, kaip vaiko priežiūra. Šiame paveiksle matome, kiek tėvai yra patenkinti vaiko priežiūra ikimokyklinėje ugdymo įstaigoje (žr. 12 pav.):

12 pav. „Vaiko priežiūra“

54 proc. tiriamųjų visada patenkinti vaiko priežiūra, 36 proc. beveik visada – tai gana aukštas rodiklis kuris parodo, jog tėvai pasitiki pedagogais bei jų teikiama globa. Neigiamų atsakymų neužfiksuota, tačiau tai neparodo bendros visuomenės nuomonės, nes paprastai tėvai, kurie yra nepatenkinti vaiko priežiūra darželyje, ar nepasitiki pedagogais į ikimokyklinę įstaigą vaikų neveda.

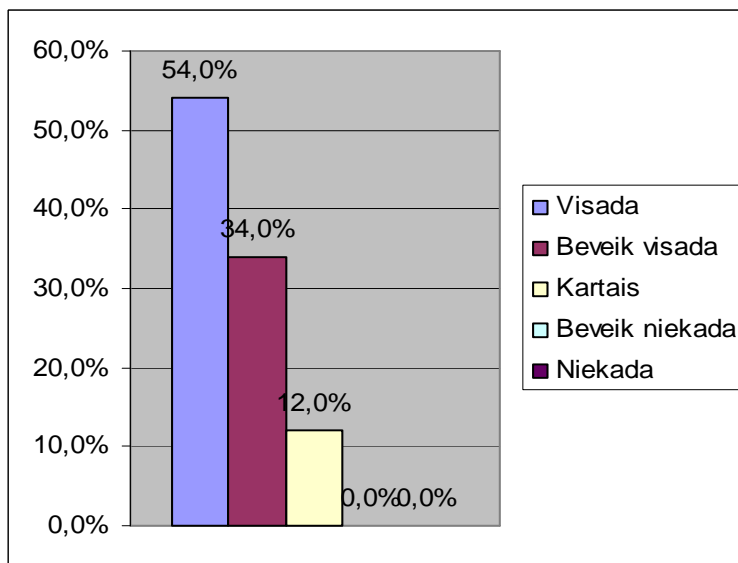
Remiantis A. Maslow teorija, saugumo poreikis yra pamatinis poreikis, be kurio patenkinimo, būtų neįmanoma tenkinti kitus poreikius. Tyrime norėta sužinoti tėvų nuomonę apie vaikų saugumo jausmą darželyje, žr 13 pav. .

13 pav. „Tėvų nuomonė apie vaiko saugumo jausmą darželyje“

Tyrimas parodė, kad didžioji dauguma tėvų mano, jog jų vaikai jaučiasi saugūs darželyje (90 proc.)

Kaip vaikas jausis darželyje, kiek jis lavės, jausis saugus labai priklauso ir nuo grupės aplinkos. Tai priklauso ir nuo pedagogų organizacinės kompetencijos, t.y., kaip jie sugebės sukurti aplinką, kuri atitiktų vaikų poreikius. Kokia tėvų nuomonė šiuo klausimu matome 14 paveiksle:

14 pav. „Grupės aplinkos atitikimas vaiko poreikiams“

Didžioji dalis tėvų (88 proc.) mano, jog grupių aplinka visada arba beveik visada atitinka vaikų poreikius. Tokie duomenys rodo, jog auklėtojos daug dėmesio skiria aplinkos kūrimui.

Vienas iš reikalavimų ikimokyklinio ugdymo pedagogui yra vaiko sveikatos kompetencijos stiprinimas. Tai ir dienos režimas, ir buvimas gryname ore, fizinė veikla bei sveikas subalansuotas maistas. Tėvų požiūris šiais klausimais matomas pirmoje lentelėje:

1 lentelė

	Visada	Beveik visada	Kartais	Beveik niekada	Niekada
Mums svarbu, kad vaikas gerai pailsėtų miego metu	26,7 proc.	39,3 proc.	32,0 proc.	2,0 proc.	0 proc.
Mums svarbu, kad vaikas dažnai būtų gryname ore	46,7 proc.	27,3 proc.	24,0 proc.	2,0 proc.	0 proc.
Mums svarbu, kad taptų fiziškai	32,0 proc.	39,3 proc.	28,7 proc.	0 proc.	0 proc.

stiprus ir vikrus					
Manau, kad darželyje maistas visada sotus ir subalansuotas	22,0 proc.	24,0 proc.	44,0 proc.	8,0 proc.	2,0 proc.

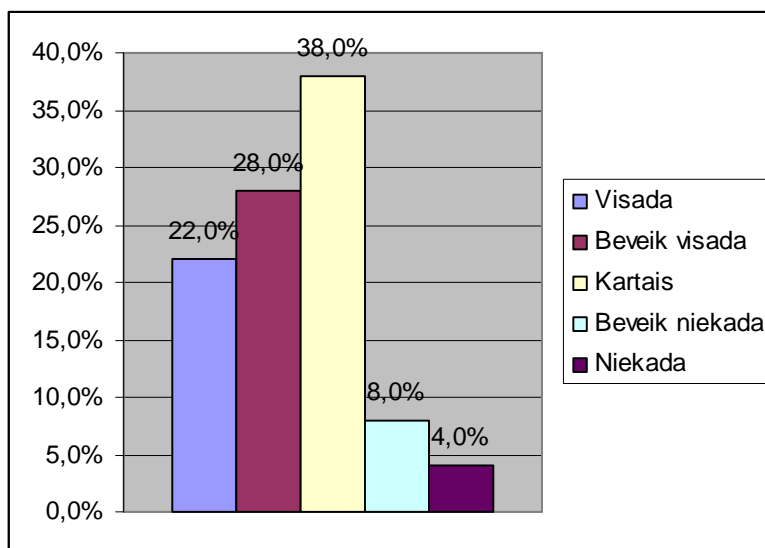
Rezultatai rodo, jog tėvams svarbi vaiko sveikata, jo fizinė būklė. Itin svarbu kad vaikai dažnai būtų gryname ore (46,7 proc. – visada; 27,3 proc. beveik visada) , kiek mažiau dėmesio tėvai skiria vaikų poilsiui miego metu (32 proc. tėvų tai svarbu tik kartais). Didelei daliai tėvų svarbus ir vaiko fizinis lavėjimas bei vikrumas. Tėvų teirautasi ir apie darželyje pateikiamą maistą. Tai itin svarbu vaiko sveikatai, nes daugelis vaikų įstaigoje išbūna visą dieną ir čia gaunamas maisto racionas sudaro didžiąją gaunamo maisto dalį. Tačiau tik 22 proc. tėvų mano, kad darželio maistas visada sotus ir subalansuotas , 24 proc. pasirinko atsakymą „beveik visada“, 44 proc. tėvų mano kad maistas sotus ir subalansuotas yra tik kartais , 10 proc. tėvų pasirinko neigiamus atsakymų variantus. Tad ikimokyklinės įstaigos turėtų kreipti daugiau dėmesio maisto kokybei. Taip pat galima manyti, kad tėvai neturi pakankamai žinių apie vaikų maisto racioną, jo subalansavimą, tad čia pedagogai galėtų teikti daugiau informacijos ne tik vaikų maitinimo, bet ir fizinio lavinimo, grūdinimo, dienos režimo klausimais.

Tyrimas parodė, jog tėvai yra gana patenkinti vaikų globos kokybe darželyje, bei pedagogų kompetencija stiprinant vaikų sveikatą, bei fizinę būklę. Kiek daugiau dėmesio reikėtų skirti maisto raciono kokybei.

3.2.4. Tėvų dalyvavimas įstaigos veikloje

Daug kalbama apie tėvų įtraukimą į įstaigos veiklą, ugdymo procesą, bendradarbiavimą su pedagogais. Nuo šio bendradarbiavimo priklauso ir pedagogų žinios apie vaikų, bei šeimos poreikius, teikiamos pagalbos efektyvumas. Viena iš kompetencijų reikalingų pedagogui yra išmanyti bendravimo ir bendradarbiavimo esmę, prasmę ir ypatumus.

Norint sužinoti, kaip tenkinant šį poreikį reiškiasi pedagogų kompetencijos svarbu išsiaiškinti ar pedagogai atsižvelgia į tėvų nuomonę vaikų ugdymo klausimais, žr. 15pav. .

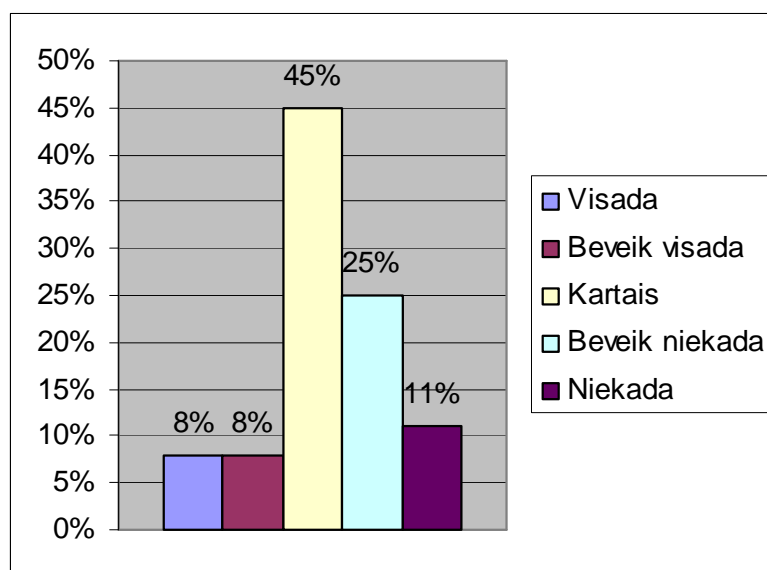
15 pav. “Pedagogų atsižvelgimas į tėvų nuomonę ugdymo klausimais”

38 proc. tėvų mano, kad į jų nuomonę atsižvelgiama tik kartais, 22 proc. tėvų teigia, kad į juos pedagogai atsižvelgia visada, 28 proc. – beveik visada. Gebėjimas bendrauti tiek su vaikais, tiek su tėvais yra vienas iš pagrindinių reikalavimų pedagogų kompetencijai. Tyrimas parodė, jog pedagogai labiau atsižvelgia į tėvų, turinčių aukštesnę išsilavinimą nuomonę, žr. 2 lentelę

2 lentelė

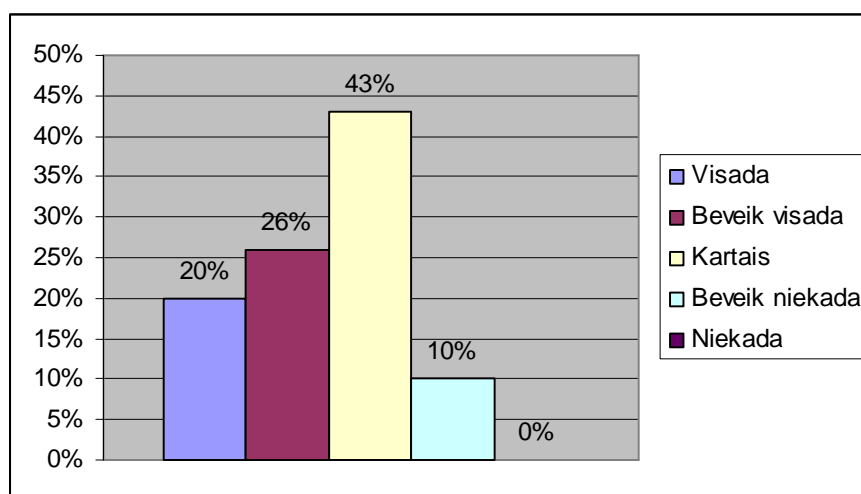
		Pedagogu atsižvelgimas i tevų nuomone ugdymo klausimais					Total
		Visada	Beveik visada	Kartais	Beveik niekada	Niekada	
Jusu issilavinimas	Pagrindinis	2	6	2	9	5	24
	Vidurinis	2	0	21	3	1	27
	Aukstesnysis	6	35	24	0	0	65
	Aukstasis	23	1	10	0	0	34
Total		33	42	57	12	6	150

Švietimo įstatyme teigiama, kad tėvams turi būti teikiamos švietimo paslaugos. Ikimokyklinės įstaigos yra palankiausia vieta pedagoginėms žinioms gauti, tad tyrime norėta išsiaiškinti ar ikimokyklinė įstaiga skiria pakankamai dėmesio tėvų švietimui (žr. 16 pav.):

16 pav. “Ikimokyklinio ugdymo įstaigos dėmesys tėvų švietimui”

Gauti duomenis atskleidžia, kad dėmesys tėvų švietimui nėra pastovus ir pakankamas. Tik po 8 proc. tėvų teigia, kad visada ar beveik visada yra šviečiami ikimokyklinėje ugdymo įstaigoje. 45 proc. respondentų kartais yra šviečiami įvairiais klausimais. Likusieji teigia, kad tokio švietimo negauna niekada ar beveik niekada. Toks pat klausimas buvo pateiktas ir ikimokyklinio ugdymo pedagogams, gauti rezultatai pasiskirstė taip (žr. 17 pav.):

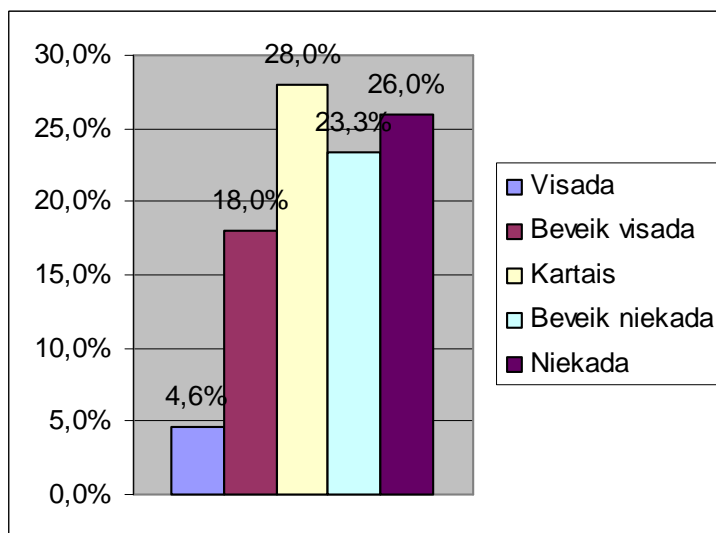

17 pav. “Ikimokyklinio ugdymo įstaigos dėmesys tėvų švietimui (pedagogų požiūriu)”

20 proc. pedagogų mano, kad tėvų švietimui visada skiria dėmesį, 26 proc. beveik visada, panašus kaip ir tėvų, procentas pedagogų (43 proc.) dėmesį švietimui skiria tik kartais. 10 proc.

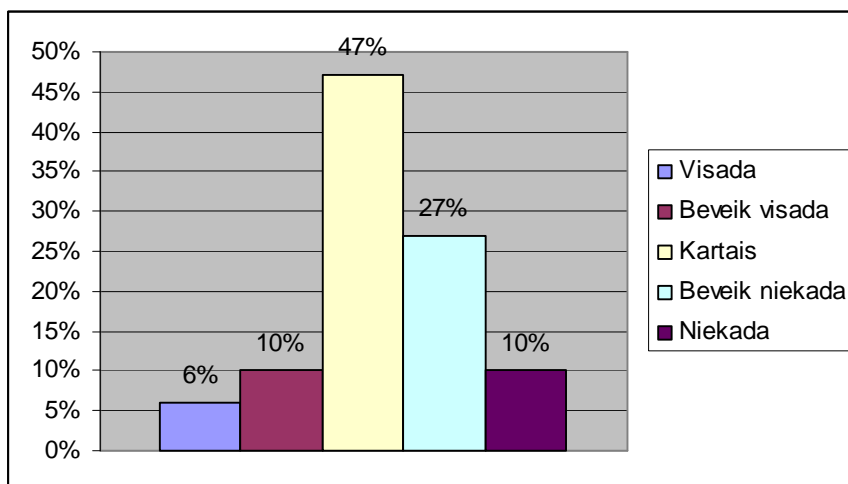
pedagogų prisipažino, kad beveik niekada neskiria dėmesio tėvų švietimui. Tėvų ir pedagogų atsakymai šiek tiek skiriasi, tai rodo, jog gali trūkti tarpusavio supratimo, arba pedagogų teikiama informacija nepasiekia tėvų ar yra netinkamai pateikiama. Tai patvirtina hipotezę jog pedagogams trūksta kompetencijų tenkinant tėvų poreikius ikimokyklinėje įstaigoje.

Nuo tinkamo tėvų švietimo dažnai priklauso ir kaip jie įsijungs į įstaigos modernizavimo veiklą(žr. 18 pav.):

18 pav. „Skatinimas dalyvauti modernizuojant įstaigos veiklą”

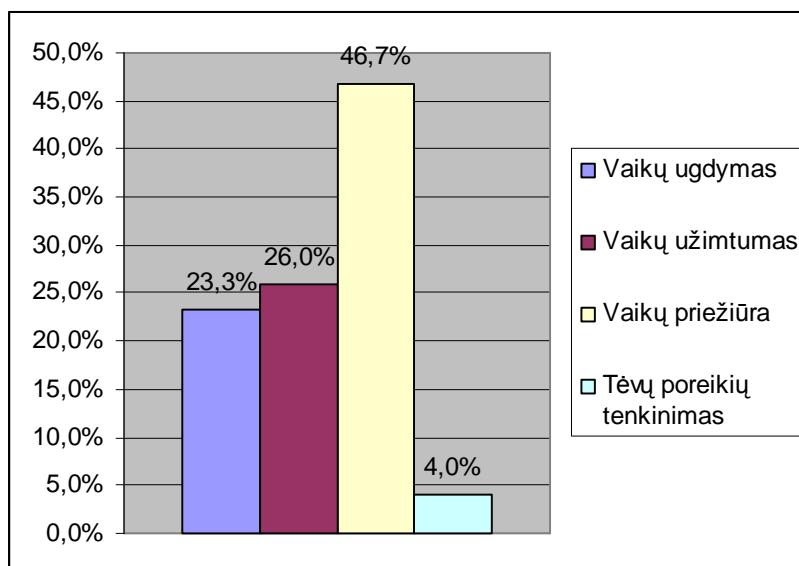
4,6 proc. mano, jog visada yra skatinami aktyviai dalyvauti. 18proc. beveik visada dalyvauja tobulinant įstaigos veiklą. 28 proc. kartais dalyvauja. 23,3 proc. respondentų beveik niekada nedalyvauja įstaigos veikloje ją modernizuojant. Ir net 26 proc. tėvų niekada nėra skatinami dalyvauti tobulinant bei modernizuojant įstaigos veiklą. Svarbu sužinoti ir pedagogų nuomonę šiuo klausimu (žr. 19 pav.):

19 pav. „Skatinimas dalyvauti modernizuojant įstaigos veiklą (pedagogų požiūriu)“

Pedagogų požiūris į tėvų įtraukimą į įstaigos modernizavimo veiklą nedaug skiriasi nuo tėvų požiūrio. Tik 6 proc. tėvų aktyviai įtraukia tėvus į įstaigos modernizavimo veiklą, 10 proc. beveik visada, 47 proc. pedagogų tėvus modernizuoti įstaigos veiklai pasitelkia kartais. 10 proc. pedagogų tėvų į tokią veiklą neįtraukia. Tokie duomenys rodo, jog įstaigų vadovai bei pedagogai vengia įtraukti tėvus į įstaigos problemų sprendimą, dažniausiai apsiribojama lėšų fizinei aplinkai pagerinti rinkimu. Tačiau į kitas veiklos sritis, tokias kaip ugdymas, ar ugdymo programų kūrimas retai yra įtraukiami.

Įdomu pažvelgti kokia pagrindinė darželio funkcija tėvų nuomone (žr. 20 pav.)

20 pav. „Svarbiausios darželio funkcija tėvų požiūriu“

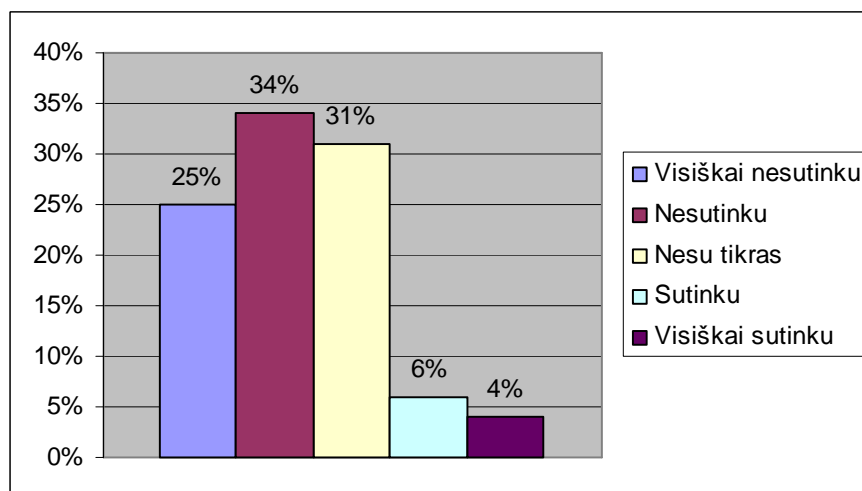
Vaikų priežiūra yra svarbiausia darželio funkcija, taip galvoja 46,7 proc. tėvų. Toks požiūris yra išlikęs nuo sovietinių laikų, kai pagrindinė darželio funkcija ir buvo vaikų priežiūra. Vaikų priežiūra dažniausiai siejama su fizinio saugumo užtikrinimu įstaigoje, kol tėvai yra užsiėmę. 26 proc. svarbu yra ir vaikų užimtumas darželyje. Tai suvokiama, kaip galimybė vaikui turėti įvairios veiklos (žaisti, piešti, muzikuoti, dalyvauti renginiuose), tačiau nebūtinai siejama su vaiko galių bei įgūdžių plėtojimu. Vaikų ugdymas yra svarbus 23,3 proc. respondentų. Taip atsakė daugiausia aukštąjį išsilavinimą turintys respondentai (žr. 3 lentelę), tai leidžia teigti, jog šie tėvai yra daugiau susipažinę su ikimokyklinio ugdymo svarba vaiko vystimuisi. O tėvų poreikių tenkinimas tik 4 proc. apklaustųjų – tai palyginti mažas procentas, kuris visgi parodo, jog vaiko poreikiai vertinami aukščiau, nei tėvų poreikiai. Tokie požiūris į vaikų darželio funkcijas rodo ir tai, kad pedagogai skiria nepakankamai dėmesio tėvų švietimui – pirmiausia apie ugdymo svarbą.

3 lentelė

		Svarbiausios darželio funkcijos				Total
		Vaiku ugdymas	Vaiku užimtumas	Vaik priežiūra	Tėvų poreikių tenkinimas	
Jūsų išsilavinimas	Pagrindinis	0	2	18	4	24
	Vidurinis	0	2	25	0	27
	Aukstesnysis	15	24	26	0	65
	Aukštasis	20	11	1	2	34
Total		35	39	70	6	150

(SPSS)

Šiuo metu daugelyje valstybinių darželių tėvai moka tik už vaiko maitinimą, bei 0,50 – 1,00 Lt mokesčių ugdymo reikmėms (ugdymo priemonėms, medžiagoms patalpų funkcionalumui užtikrinti, renginiams organizuoti, trumpalaikiam inventoriui įsigyti) už kiekvieną dieną. Tačiau už patį ugdymą bei pedagogų darbą mokama iš savivaldybių lėšų. Įdomus požiūris ir į tai, ką tėvai mano apie papildomo užmokesčio įtaką vaiko ugdymo kokybei (žr. 21 pav.):

21 pav. „Papildomo užmokesčio įtaka vaiko ugdymo kokybei“

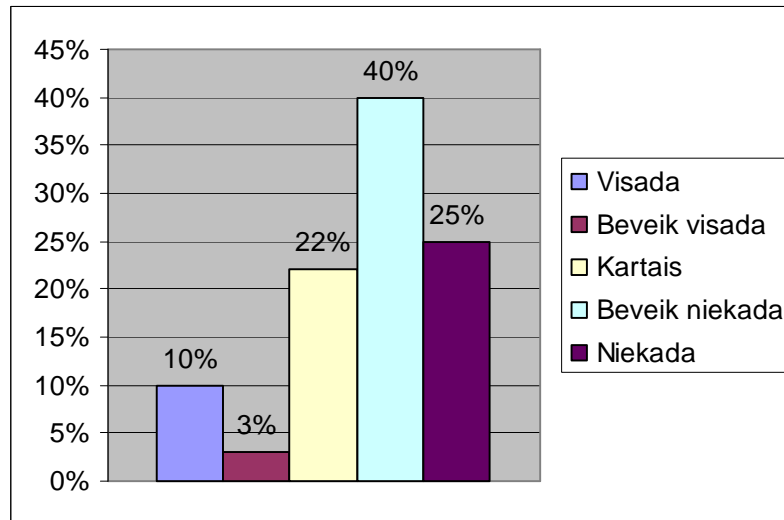
Kad papildomas užmokestis pagerintų ugdymo kokybę sutinka arba visiškai sutinka tik 10 proc. tėvų. Didžioji dauguma tėvų nemano, kad tai turėtų įtakos ugdymo kokybei (25 proc. - visiškai nesutinka, 34 proc. – nesutinka). Tai gana adekvatus požiūris, nes papildomas užmokestis nelabai tekeičia pedagogų kompetenciją, ar dėmesio skirimą vaikams. 31 proc. respondentų nėra apsisprendę šiuo klausimu. Tačiau nereikia atmesti ir to, kad papildomo mokesčio už ugdymą buvimas skatintų tėvus aktyviau domėtis ugdymo kokybe, pedagogų kvalifikacija ir kompetencija, galbūt tai gerintų ir įstaigų materialinę bazę.

Tyrimas parodė, kad pedagogai skiria nepakankamai dėmesio tėvų įtraukimui į įstaigos veiklą. Nors pedagogui reikalinga organizacinė kompetencija, tačiau ji menkai pasireiškia informuojant, organizuojant tėvus. Tobulinant įstaigų veiklą vertėtų plėsti organizacines bei komunikacines pedagogų kompetencijas, skatinti tėvų dalyvavimą darželių administravimo veikloje, ugdymo programų kūrime, daugiau rūpintis tėvų švietimu.

3.2.5. Papildomų tėvų poreikių tenkinimas

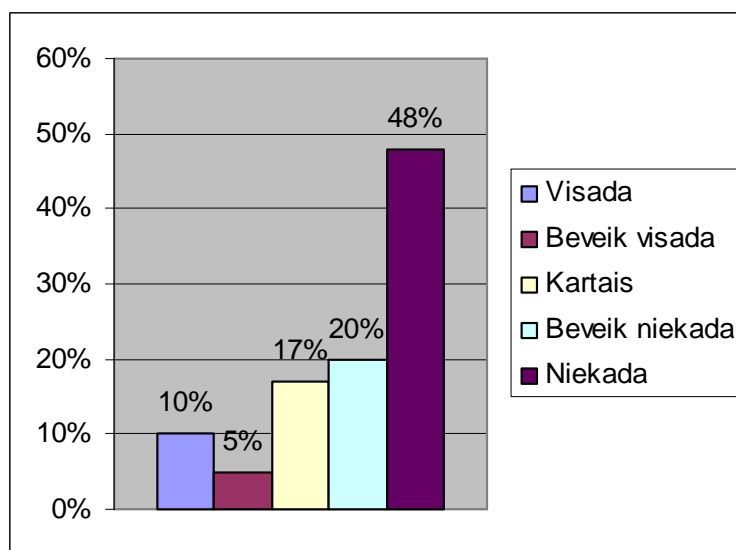
Darželis yra ne tik ugdymo, bet ir vaikų priežiūros įstaiga. Ši funkcija itin susijusi su tėvų galimybėmis dalyvauti darbo rinkoje. Taip pat darželis galėtų būti ir kaip papildomas socialines paslaugas teikianti įstaiga.

Itin naudingos būtų socialinio pedagogo paslaugos, ar tėvai yra skatinami jomis naudotis, matome 22 paveiksle:

22 pav. „Aktyvaus bendradarbiavimo su socialiniais pedagogais skatinimas“

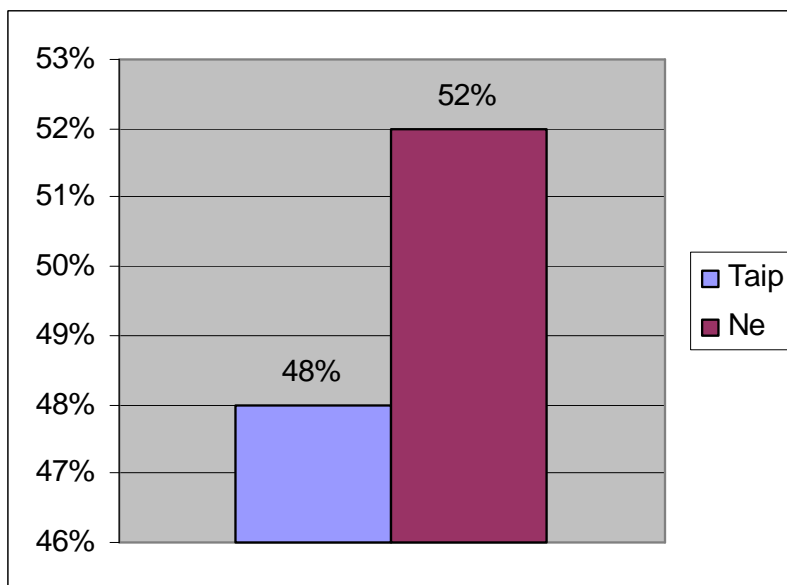
Tik 10 proc. apklaustųjų galvoja, kad yra skatinami bendradarbiauti su socialiniais pedagogais. 3 proc. beveik visada yra pasiruošę bendradarbiauti. Tik 22 proc. tėvų yra kartais skatinami, o net 40 proc. apklaustųjų beveik niekada nėra skatinami bendradarbiauti su socialiniais pedagogais. Ir 25 proc. tėvų niekada nebuvo skatinami aktyviai bendradarbiauti. Tokia situacija susidaro dar ir dėl to, jog socialinio pedagogo specialybė Lietuvoje yra kol kas nauja, ir nors mokyklose socialinis pedagogas jau yra savaime suprantamas reiškinys, vaikų darželiuose jų yra kol kas labai mažai. Tad neigiami atsakymai daugiau rodo, ne paties skatinimo nebuvimą, o tai kad tokio darbuotojo toje įstaigoje nėra. Panaši situacija ir su psichologinės pagalbos teikimu (žr. 23 pav.):

23 pav. “Psichologinės pagalbos teikimas ikimokyklinėje ugdymo įstaigoje”

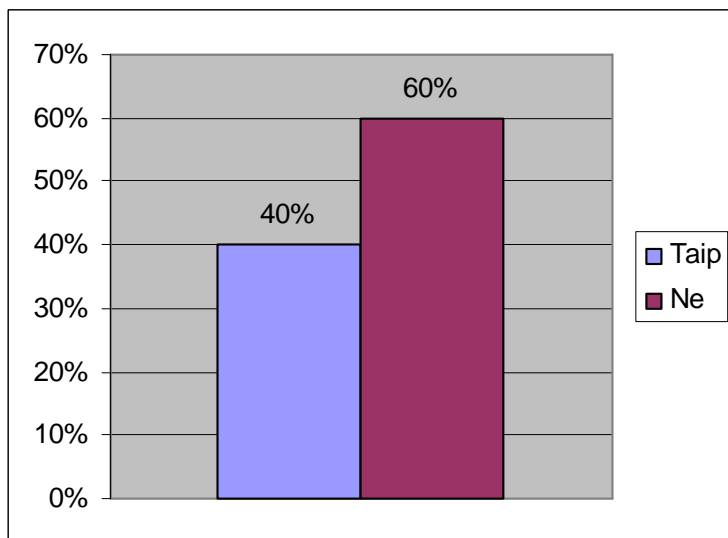
Tik 10 proc. tėvų teigia, jog esant reikalui gauna psichologinę pagalbą, 5 proc. – beveik visada. Tačiau net 48 proc. respondentų niekada tokios pagalbos negauna. Psichologo etatas vaikų darželiuose yra retas, dar nepriėjęs mūsų visuomenėje. Dažnai susiduriama su nuomone, kad mažiems vaikams retai reikalinga psichologinė pagalba, tačiau šiuo atveju tokia pagalba labia padėtų tėvams, sprendžiant išskylančias su auklėjimu bei bendravimu su jų vaikais. Nors pedagogai ir turi elementarų psichologinį pasiruošimą, tačiau neretai to neužtenka, tad psichologinė pagalba gerokai pagelbėtų ugdymo procese.

Šiandieninė socialinė situacija reikalauja, kad tėvai aktyviai dalyvautų darbo rinkoje. Ikimokyklinių įstaigų reikšmė tampa labai didelė, nes jos padeda derinti darbą bei mažamečių vaikų auginimą. Tačiau iškyla problema, nes darželių darbo laikas ir darbuotojų, kuriose dirba tėvai dažnai nesutampa. Nemažai žmonių yra priversti dirbti pamaininį darbą ar savaitgaliais. Tad tyrime norėta išsiaiškinti ar darželiai gali patenkinti šį tėvų poreikį (žr. 24 pav.):

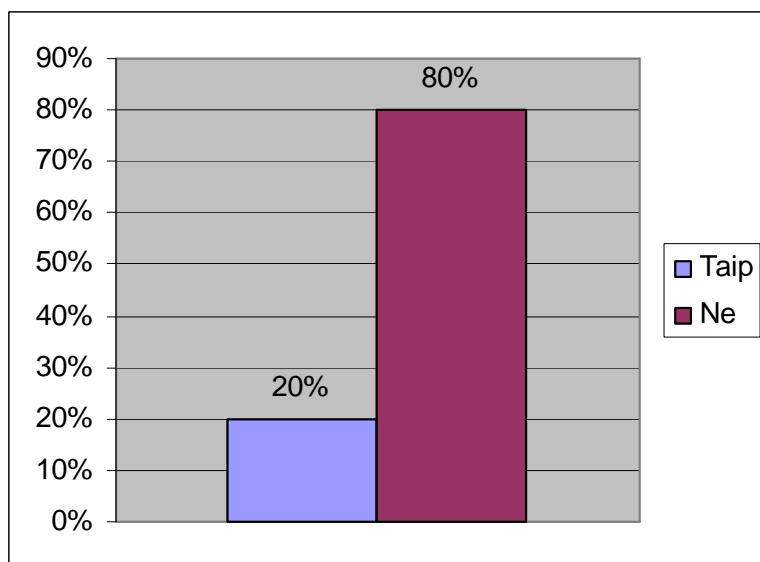
24 pav. “ Darželio darbo laikas”

52 proc. tėvų nėra patenkinti darželio darbų laiku, o 48 proc. tėvų darželio darbo laiku yra patenkinti. Tai rodo, kad ikimokyklinės įstaigos, nor šir suvokiamos, kaip institucijos, kurios turėtų pagelbėti dirbantiems tėvams, kurie turi mažamečius vaikus, tačiau ne visada yra pasiruošusios atlikti šią funkciją. Tėvai patiria didelį stresą, kai jų darbo laikas nesutampa su darželio darbo laiku. Tuo atveju vaiko atvedimas ar pasiėmimas laiku iš darželio tampa didele problema. Tėvai priversti pasitelkti į pagalbą senelius, aukles ar kt. Žmones, nors tuo tarpu jaustūsi saugiau, jei jų vaikas tuo laiku būtų darželyje. Darželio darbo laikas aktualus ir vasarą, kai daugelis darželių, valstybės lėšų taupymo sumetimais užsidaro vasaros atostogoms, o tėvai tuo laiku atostogų neturi. Tuomet daugelyje didžiųjų Lietuvos miestų paliekami keli veikiančys darželiai, tačiau tuomet iškyla naujos vaikų adaptacijos problema. Darbo ir darželio derinimui labai pagelbėtų prailginto buvimo grupių kūrimas, tad išsiaiškintas jų poreikis (žr. 25 pav.):

25 pav. „Prailginto buvimo grupės poreikis“

Gauti rezultatai rodo, kad net 40 proc. tėvų bent jau kartais pageidautų tokių grupių darželiuose. Tad ikimokyklinių įstaigų vadovai bei pedagogai galėtų atsižvelgti į tokius poreikius. Kadangi neretai tėvai dirba ir pamaininį darbą, kai poilsio dienos ne būtinai sutampa su savaitgaliais išsiaiškintas ir darželio poreikis savaitgalį (žr.26 pav.):

26 pav. „Darželio poreikis savaitgaliais“

Net 20 proc. respondentų pageidautų jog darželis dirbtų ir savaitgaliais. Ypač tai aktualu vienišioms tėvams, kai šeimoje nelieka galimybės bent vienam iš tėvų būti su vaiku.

Lankstesnis ikimokyklinio ugdymo įstaigų darbo laikas bei šių įstaigų prieinamumas pagelbėtų tėvams derinant šeimos bei darbo pareigas, padidintų pajamas, sumažintų stresą dėl vaiko saugumo, tuo metu kai jie turi dirbti.

Čia turėtų pasireikšti organizacinės pedagogo kompetencijos, gebėjimas bendrauti su bendrauti ir bendradarbiauti su įvairiomis institucijomis bei pavieniais bendruomenės nariais.

IŠVADOS

1. Vaikai ikimokyklinio ugdymo įstaigose praleidžia didesnę savo laiko dalį, ugdymo įstaigos tampa vis reikšmingesnės tokio amžiaus vaikams, todėl ypatingą dėmesį reikia skirti ikimokyklinio ugdymo paslaugų teikimui, jų plėtrai, prieinamumui, kokybei bei pedagogų kompetencijai. Darželis turi būti orientuotas į visapusišką vaiko ugdymą.
2. Pedagogų kompetencijos apima platų spektrą įvairių gebėjimų bei įgūdžių ir reiškiasi įvairiose veiklos srityse, tarp jų ir poreikių tenkinime. Šių kompetencijų tobulinimui bei plėtrai reikalingi nuolatiniai pedagogų mokymai.
3. Visose ikimokyklinio ugdymo programose numatytas bendradarbiavimas su tėvais, tačiau aktyvus tėvų įsijungimas į ugdomąsias veiklas būnant ne stebėtojais, o dalyviais, aptariant ir vertinant vaiko pasiekimus, individualius vaiko ugdymo tikslus yra retas. Daugiausia ikimokyklinės įstaigos valdymo sprendimų bei atsakomybės už juos tenka įstaigų vadovams, o pedagoginių sprendimų – pedagogams. Tuo tarpu tėvai įstaigos valdyme dalyvauja tik formaliai. Tėvų dalyvavimas modernizuojant įstaigos veiklą apsiriboja ūkinių problemų sprendimu, bei lėšų rinkimu.
4. Tyrimas parodė jog tėvų švietimas ikimokyklinio ugdymo įstaigose yra nepakankamas. Tėvams ne visada suteikiama kvalifikuota pagalba ugdymo klausimais. Pedagogams trūksta kompetencijos įtraukiant tėvus į darželio valdymą, vaikų ugdymo procesą.
5. Darbo ir šeimos pareigų derinimas - viena iš svarbiausių šiuolaikinės visuomenės problemų. Tačiau didelė problema šeimų ir institucijų ritmų nesutapimai. Tyrimas parodė, kad tėvai susiduria su problema, kai negali laiku atvesti ar pasiimti vaiko, dėl savo užimtumo negali padalyvauti ikimokyklinės įstaigos veiklose. Lankstesni darželių darbo grafikai, prailginto buvimo, savaitgalinių grupių kūrimas leistų tėvams būti užtikrintiems vaikų saugumu, jų ugdymu jiems dirbant, taip pat aktyviau dalyvauti darbo rinkoje.

REKOMENDACIJOS

- Skatinti pedagogus įtraukti tėvus į įvairiapusišką ikimokyklinės įstaigos veiklą: ugdymo procesą, įstaigos modernizavimo veiklą.
- Stiprinti pedagogų kompetencijas, ypač bendravime ir bendradarbiavime su tėvais, globėjais, kitais pedagogais ir įvairiomis institucijomis
- Steigti naujus socialinių pedagogų, bei psichologų etatus ikimokyklinėse ugdymo įstaigose.
- Rengti nuolatinius mokymus pedagogams jų kompetencijų tobulinimui, ypač kreipiant dėmesį į bendradarbiavimą su tėvais.
- Skatinti įstaigų ar grupių, dirbančių prailgintomis darbo valandomis, savaitgaliais kūrimą.
- Toliau tirti kiek ikimokyklinė įstaiga galėtų tenkinti įvairius tėvų poreikius, ir atsižvelgiant į juos optimizuoti šių įstaigų veiklą

LITERATŪRA

1. Almonaitienė J., Antinienė D. (2001). *Bendravimo psichologija*. Kaunas.
2. Bankauskienė N. (2007). *Pedagogui būtinos kompetencijos*. [Žiūrėta 2008-02-10].
Prieiga per
internetą: http://www.pprc.lt/MethodineVeikla/naujienos/Pedagogui_butinos_kompetencijos.pdf
3. Berns M. R. (2009). *Vaiko socializacija šeima, mokykla, visuomenė*. UAB,, Poligrafija ir informatika“.
4. Bitinas B. (2006). *Edukologinis tyrimas: sistema ir procesas*. Kronta. .
5. Boyatzis, R. E. (2002). *Core Competencies in Coaching Others*.
6. Braslauskienė R., Braslauskas A. (2005). *Šeimos bendradarbiavimo tobulinimas ikimokyklinėje įstaigoje/Moteris ir tradicijos*. Aštuntoji mokslinė konferencija. Konferencijos medžiaga. Klaipėda.
7. Bučiūnienė I.(2001). *Kompetencijos valdymo teoriniai aspektai*. Kaunas.
8. Burkhardt H. (1973). *Die imperverstandete Sinnlichkeit Entwurf einer Antropologie der Sinnlichkeit*. Wiechaden.
9. Caughlin P.A., Hansen K.A. (1997). *Į vaiką orientuotų grupių kūrimas*. Knyga auklėtojai.- Vilnius.
10. Černius V., J. (1997). *Tėvų ir mokytojų pagalbininkas*. Kaunas..
11. Dapkienė S. (2002). *Klasės auklėtojas ir tėvai partneriai*. Šiauliai.
12. Dobranskienė R. (2002). *Mokyklos bendruomenės vadyba*. Šilutė: Prūsija,
13. Grabauskienė A. (1998). *Švietimo reforma ir šeima // Lietuvos mokykla: praeitis, dabartis, ateitis*. Klaipėda.
14. Gražienė D., Rimkienė R. (1993). *Ikimokyklinio ugdymo gairės: programa pedagogams ir tėvams*. Vilnius.
15. Gražienė V. (1997). *Artyn vaiko: knyga auklėtojams, studentams, dėstytojams ir tėvams*. Vilnius.
16. Gražienė V. (1998). *Artyn vaiko. Antra dalis*, Vilnius.
17. Gražienė V. (1998). *Lietuvos vaikų darželio pedagogikos bruožai iki 1940 m*. Klaipėda.
18. Gražienė V. (2009). *Projektų metodo pagrindai: studijų knyga: skiriama „ Lietuvos vaikų ikimokyklinio ugdymo koncepcijos“ (1989) dvidešimtmečiui*. Vilnius: Gimtasis žodis.
19. Gražienė V., Kerbedienė A., Margelevičienė N. ir kt. (2001). *Ikimokyklinio amžiaus vaikų auklėtojo rengimo standartas*. Vilnius

20. Hagemann CH., Bomer I. (2004). *Vaikų rengimas mokyklai pagal M. Montessori*. Kaunas.
21. Hansen K., Kaufmann K., Saifer S. (1997). *Ugdymas ir demokratijos kultūra*. Vilnius.
22. Jacikevičienė O., Rupšienė L. (1999). *Bendradarbiavimas ir kooperacija ugdant vaikus*. Mokomoji knyga. Klaipėda.
23. Jonutytė I., Budreikaitė A. (2004). *Tėvų dalyvavimas ikimokyklinės įstaigos bendruomenės valdymo procese*. Klaipėda.
24. Jonutytė I., Braslauskienė R., Grinevičienė N.E. ir kt. (2004 metų ataskaita). LR švietimo ir mokslo ministerija. *Ikimokyklinio ugdymo pasirinkimo galimybės Lietuvoje*. Tiriamojo darbo ataskaita. Kalipėdos universitetas. Klaipėda.
25. Jovaiša L. (2007). *Enciklopedinis edukologijos žodynas*. Gimtasis žodis.
26. Juodaitytė A. (1999). *Vaikų darželis Lietuvoje ir pasaulyje: sisteminės kaitos tendencijos // Lietuvos vaikų darželis: praeitis ir dabartis: Jubiliejinės konferencijos medžiaga*. – Vilnius.
27. Juodaitytė A. (2003). *Vaikystės fenomenas: socialinis – edukacinis aspektas*. VšĮ Šiaulių universiteto leidykla.
28. Juodaitytė A., Martišauskienė D. (2008). *Ikimokyklinio ugdymo kokybės valdymo prasmių kontekstuanalizavimas Lietuvos Respublikos švietimo dokumentuose*. Mokytojų ugdymas. Mokslo darbai. VšĮ Šiaulių universiteto leidykla.
29. Jurošaitė E. Harbison. (2000). *Ikimokyklinio ugdymo pedagogų kompetencijų ypatumai*. ISSN 1392–0340. Pedagogika. 46
30. Kirsten A., Hansen, Roxane K., Kaufman, Saifer S. (1997). *Ugdymas ir demokratijos kultūra / Ikimokyklinis amžius*. Vilnius.
31. Kontautienė R. (2000). *Pedagoginis bendradarbiavimas šiuolaikinėje Lietuvos pradinėje mokykloje: sąlygos ir galimybės*. Klaipėda.
32. Krumm V. (1999). *Pedagoginis mokytojų ir tėvų bendradarbiavimas: mokytojo pozicija // Mokykla*. Nr. 7.
33. Labanauskienė O. (2006). *Darželio auklėtojų kompetencija taikant M. Montessori metodą specialiųjų poreikių vaikų ugdymui*. [Žiūrėta 2006-06-20]. Prieiga per internetą: http://vddb.laba.lt/obj/LT-eLABa-0001:E.02~2006~D_20060617_142752-17775
34. Lamanuskas V. (2004). *Ugdymas: aksiomatinis ir sisteminis aspektai*. UAB Ciklonas.
35. Laužackas R. (2005). *Kompetencijų vertinimas neformaliajame ir savaiminiame mokymesi*. Monografija. Kaunas. VDU leidykla.
36. Laužackas R., Gevilienė G., Kaminskienė L. (2007). *Bendrujų ir profesinių kompetencijų poreikių kaita kvalifikacijos struktūroje. Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos*. Nr. 12.

37. Leonavičius J. (1993). *Sociologijos žodynas*. Vilnius.
38. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. (2006). *Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo programai rengti*. Švietimo aprūpinimo centras. Vilnius.
39. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas, 2003m. birželio 17d. Nr. IX- 1630.
40. Litvinienė J. (2002). *Šeima – vaiko ugdymo institucija*. Klaipėda.
41. Martinkus B., Neverauskas B., Sakalas A. ir kt. (2000). *Aiškinamasis įmonės vadybos terminų žodynas*. Kaunas.
42. Mizerienė A. (2007). *Ikimokyklinio ugdymo institucijos ugdymo programos rengimas // Pedagoginės sistemos tobulinimas: mokytojų kvalifikacijos tobulinimo programų mokomoji medžiaga*. Vilnius.
43. Monkevičienė O. (1999). *Reformuojamo ikimokyklinio ugdymo turinio sudarymas ir diegimas // Lietuvos vaikų darželis: praeitis ir dabartis*. Vilnius.
44. Monkevičienė O. (1995). *Vėrinėlis. Knyga auklėtojai*, Vilnius.
45. Monkevičienė O. (1993). *Vaikų darželio programa. Vėrinėlis*. Vilnius
46. Montessori M. (1992). *Mokslinės pedagogikos metodas*. Kaunas Šviesa.
47. Navaitienė J. (2000). *Busimųjų pedagogų profesinis kryptingumas ir branda* [Rankraštis]: daktaro disertacija: socialiniai mokslai, psichologija (06S) / Vilniaus pedagoginis universitetas. – Vilnius
48. *Pedagogų rengimo koncepcija*. Valstybės žinios. 2004 12 29. Nr. 186-6940.
49. Petkevičiūtė N., Kaminskytė E. (2003). *Vadybinė kompetencija: teorija ir praktika*. [žiūrėta 2009 01 24]. Prieiga per internetą:
http://www.lb.lt/lt/leidiniai/pinigu_studijos2003_1/petkeviiciut
50. Stagniūnienė A. (2008). *Ikimokyklinio ugdymo pedagogo kompetencijos ir jų plėtojimo perspektyva*. [Žiūrėta 2008-06-07]. Prieiga per internetą:
http://vddb.laba.lt/obj/LT-eLABa-0001:E.02~2008~D_20080902_161341-54232
51. Staerfeldt E., Mathiasen C.R. (1999). *Pedagogika ir demokratija (ugdomojo darbo eksperimentai Lietuvos vaikų darželiuose)*. Vilnius.
52. *Sveikatos želmenėliai: Vilniaus miesto ir rajono sveikos gyvensenos lopšelių – darželių Darbo patirtis*. (1998). Vilnius.
53. Tamošiūnas T. (1998). *Pedagogo profesiniai gebėjimai: ekspertų nuostatų analizė*. Pedagogika Nr. 61
54. Ušeckienė L. (2003). XX a. *Pedagogikos kryptys ir švietimo sistemos*. Šiauliai.

55. *Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcija*, 2003m. Gegužės 20d. Nr. IX – 1569.
56. Želvys R. (2001). *Švietimo vadybos pagrindai*. Vilnius.
57. Žilienė D.O. (2002). *Šteinerio pedagogika ir jos pasekėjai*. Metodinis leidinys pedagogams, tėvams ir studentams. Vilnius.
58. Žilienė D.O. (2008). *Valdorfo pedagogikos sklaida Lietuvoje*. Vilnius.
59. Prieiga per internetą:
http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/sadm/teises_aktai/4_priemone/Darbo_ir_seimos_derinimo_modelis.doc
60. Prieiga per internetą:
<http://www.vpu.lt/pedagogika/PDF/2007/88/juodmar19-24.pdf>
61. Prieiga per internetą:
<http://www.issa.nl/> - The **International Step by Step Association** (ISSA)
62. Prieiga per internetą:
[http://info.smf.ktu.lt/Edukin/zurnalas/archive/pdf/2001%201%20\(27\)/8%20Audron%C4%97%20Juodaityt%C4%97.pdf](http://info.smf.ktu.lt/Edukin/zurnalas/archive/pdf/2001%201%20(27)/8%20Audron%C4%97%20Juodaityt%C4%97.pdf)
63. Prieiga per internetą:
http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/index_en.php
64. Prieiga per internetą:
EU report
<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/08/1449&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>
65. Prieiga per internetą:
http://www.smm.lt/svietimo_bukle/docs/apzvalgos/Svietimo_bukles_apzvalga-2.pdf
66. Prieiga per internetą:
http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_1?p_id=279441&p_query=&p_tr2=
67. Prieiga per internetą:
http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_1?p_id=211767
68. Prieiga per internetą:
<http://www.lygus.lt/seimairdarbas/files/2007-2012%20programa.doc>
69. Prieiga per internetą:
http://www.europarl.europa.eu/news/public/default_lt.htm
70. Prieiga per internetą:

[http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/08/1449&format=HTML&aged=0
&language=EN&guiLanguage=en](http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/08/1449&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en)

71. Prieiga per internetą:

[http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/LT LT.
pdf](http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/LT_LT.pdf)

72. Prieiga per internetą:

http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=279441&p_query=&p_tr2=

73. Prieiga per internetą:

http://www.smm.lt/svietimo_bukle/docs/apzvalgos/Svietimo_bukles_apzvalga-2.pdf

PRIEDAI

ANKETA PEDAGOGAMS

Šiaulių universiteto, edukologijos fakulteto, neakivaizdinio skyriaus studentė Ernesta Mikšienė rašo magistro darbą tema: „Ikimokyklinės įstaigos pedagogų orientavimo į tėvų poreikius optimizavimas“ ir atlieka tyrimą, kuriame reikia iširti ir įvertinti tėvų, auginančių ikimokyklinio amžiaus vaikus poreikius ir galimybes juos tenkinti ikimokyklinio ugdymo įstaigoje optimizuojant pedagogų veiklą. Maloniai prašome dalyvauti mūsų apklausoje apie darželio darbo efektyvumą. Mums be galo svarbi Jūsų nuomonė ir padės numatant tolesnį darželio darbo planą. Anketa anoniminė. Prie Jums tinkančio atsakymo padėkite pluso (+) ženklą. Pasirinkite tik vieną atsakymą. Iš anksto nuoširdžiai dėkojame.

1. Pedagogai atsižvelgia į tėvų nuomonę ugdymo klausimais

Visada **Beveik visada** **Kartais** **Beveik niekada** **Niekada**

2. Manau, kad mūsų ikimokyklinio ugdymo įstaiga skiria pakankamai dėmesio tėvų švietimui

Visada **Beveik visada** **Kartais** **Beveik niekada** **Niekada**

3. Skatiname tėvus aktyviai dalyvauti tobulinant bei modernizuojant įstaigos veiklą

Visada **Beveik visada** **Kartais** **Beveik niekada** **Niekada**

4. Manau, kad ikimokyklinis ugdymas tiesiogiai siejasi su tolesnio mokymosi mokykloje, universitete sėkme

Sutinku **Sutinku iš dalies** **Nesutinku**

5. Vaiko pasiekimams turi įtakos papildomas tėvų užmokestis už ugdymą

Visiškai nesutinku **Nesutinku** **Nesu tikras** **Sutinku** **Visiškai sutinku**

6. Skatiname tėvus aktyviai įsitraukti į darželio veiklą

Visada **Beveik visada** **Kartais** **Beveik niekada** **Niekada**

7. Pedagogai suteikia kvalifikuotą pagalbą vaiko ugdymo bei auklėjimo klausimais

Visada **Beveik visada** **Kartais** **Beveik niekada** **Niekada**

8. Randame bendrą kalbą ir individualų priėjimą prie kiekvieno vaiko

Visada **Beveik visada** **Kartais** **Beveik niekada** **Niekada**

ANKETA TĖVELIAMS

Šiaulių universiteto, edukologijos fakulteto, neakivaizdinio skyriaus studentė Ernesta Mikšienė rašo magistro darbą tema: „Ikimokyklinės įstaigos pedagogų orientavimo į tėvų poreikius optimizavimas“ ir atlieka tyrimą, kuriame reikia iširti ir įvertinti tėvų, auginančių ikimokyklinio amžiaus vaikus poreikius ir galimybes juos tenkinti ikimokyklinio ugdymo įstaigoje optimizuojant pedagogų veiklą. Maloniai prašome dalyvauti mūsų apklausoje apie darželio darbo efektyvumą. Mums be galo svarbi Jūsų nuomonė ir padės numatant tolesnį darželio darbo planą. Anketa anoniminė. Prie Jums tinkančio atsakymo padėkite pluso (+) ženklą. Pasirinkite tik vieną atsakymą. Iš anksto nuoširdžiai dėkojame.

AUKLĖJIMAS

1. Jums suteikiama kvalifikuota pagalba vaiko ugdymo bei auklėjimo klausimais

Visada **Beveik visada** **Kartais** **Beveik niekada** **Niekada**

2. Darželyje ugdomas mūsų vaiko atsakingumo jausmas

Visada **Beveik visada** **Kartais** **Beveik niekada** **Niekada**

3. Darželyje ugdom tokią vertybę kaip pagarbos kitiems jausmas

Visada **Beveik visada** **Kartais** **Beveik niekada** **Niekada**

4. Auklėtojos randą bendrą kalbą ir individualų priėjimą prie mūsų vaiko

Visada **Beveik visada** **Kartais** **Beveik niekada** **Niekada**

LAVINIMAS

1. Darželyje skatinami ir plėtojami vaiko dėmesio ir susikaupimo įgūdžiai

Visada **Beveik visada** **Kartais** **Beveik niekada** **Niekada**

2. Mūsų ikimokyklinio ugdymo įstaigoje skiriamas pakankamas dėmesys vaiko saviraiškai

Visada **Beveik visada** **Kartais** **Beveik niekada** **Niekada**

3.. Auklėtojos puoselėja vaikų savarankiškumą

Visada **Beveik visada** **Kartais** **Beveik niekada** **Niekada**

4. Darželio lavinimo programa skatina mūsų vaiko protinį vystymąsi

Visada **Beveik visada** **Kartais** **Beveik niekada** **Niekada**

5. Darželyje kreipiamas profesionalus dėmesys į mūsų vaiko kalbos raidą

Visada **Beveik visada** **Kartais** **Beveik niekada** **Niekada**

GLOBA

1. Esame patenkinti savo vaiko priežiūra

Visada **Beveik visada** **Kartais** **Beveik niekada** **Niekada**

2. Mums svarbu, kad vaikas dažnai būtų gryname ore

Visiškai sutinku **Sutinku** **Nesu tikras**

3. Manau, kad darželyje maistas visada sotus ir subalansuotas

Visiškai sutinku **Sutinku** **Nesu tikras**

4. Mums svarbu, kad vaikas gerai pailsėtų miego metu

Visiškai sutinku **Sutinku** **Nesu tikras**

5. Grupės aplinka atitinka vaikų poreikius

Visada **Beveik visada** **Kartais** **Beveik niekada** **Niekada**

6. Mums svarbu, kad taptų fiziškai stiprus ir vikrus

Visiškai sutinku **Sutinku** **Nesu tikras**

7. Mūsų vaikas darželyje jaučiasi saugiai

Visada **Beveik visada** **Kartais** **Beveik niekada** **Niekada**

ADMINISTRAVIMAS/TĖVŲ VAIDMUO

1. Pedagogai atsižvelgia į mūsų nuomonę ugdymo klausimais

Visada **Beveik visada** **Kartais** **Beveik niekada** **Niekada**

2. Manau, kad mūsų ikimokyklinio ugdymo įstaiga skiria pakankamai dėmesio tėvų švietimui

Visada **Beveik visada** **Kartais** **Beveik niekada** **Niekada**

3. Esame skatinami aktyviai dalyvauti tobulinant bei modernizuojant įstaigos veiklą

Visada **Beveik visada** **Kartais** **Beveik niekada** **Niekada**

4. Esame informuojami apie vaiko pasiekimus

Visada **Beveik visada** **Kartais** **Beveik niekada** **Niekada**

5. Jums svarbiausios darželio funkcijos yra:

Vaikų ugdymas Vaikų priežiūra
 Vaikų užimtumas Tėvų poreikių tenkinimas

6. Vaiko pasiekimams turi įtakos papildomas tėvų užmokestis už ugdymą

Visiškai nesutinku **Nesutinku** **Nesu tikras** **Sutinku** **Visiškai sutinku**

PAPILDOMI TĖVŲ POREIKIAI

1. Esant reikalui mūsų vaikams teikiama psichologinė pagalba

Visada **Beveik visada** **Kartais** **Beveik niekada** **Niekada**

2. Esame aktyviai skatinami bendradarbiauti su socialiniais pedagogais

Visada **Beveik visada** **Kartais** **Beveik niekada** **Niekada**

3. Darželio darbo laikas mus tenkina

Taip **Ne**

4. Mums reikėtų darželyje prailgintos grupės

Taip **Ne**

5. Pageidautumėme, kad darželis dirbtų ir savaitgaliais

Taip **Ne**

Pildoma informacija:

Jūsų amžius

Išsilavinimas

Ikimokyklinio amžiaus vaikų skaičius šeimoje

AČIŪ

